

**ГАЛЕРЕЯ
ІМ. ДЕЗИДЕРІЯ МИЛЛОГО
МУЗЕЮ
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
У СВИДНИКУ**

ПУТІВНИК

**GALÉRIA
DEZIDERA MILLYHO
MÚZEA
UKRAJINSKEJ KULTÚRY
VO SVIDNÍKU**

SPRIEVODCA

**Рецензенти: д-р Ігор Маляр
Єва Готтлібова**

Упорядник: д-р Мирослав Сополіга, к. н.

Автор тексту: Владислав Грешлік

**Фотографії: Свєтоплук Пісецький та архів Музею української
культури**

**Recenzenti: RSDr. Igor Maliar
Eva Gottliebová**

Zostavovateľ: PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc.

Autor textu: Vladislav Grešlík

Fotografie: Svätopluk Písecký a archív Múzea ukrajinskej kultúry

„... . крок за кроком, цеглиною по цеглині будуюмо наше суспільство не тільки в матеріальному розумінні, але одночасно створюємо умови для того, щоб наші люди зростали й культурно, щоб їх духовні цінності розвивалися та помножувалися. Ця галерея — доказ того, і я справді разом з Вами щасливий, що на Східній Словаччині такий скарб сьогодні здаємо до користування громадськості...“

(З урочистої промови
члена Президії ЦК КПЧ
та голови Уряду ССР
м. Петра Цолотки з нагоди відкриття галереї)

„... . krok za krokom, tehličku za tehličkou budujeme našu spoločnosť nielen v hmotnom ohľade, ale súčasne vytvárame podmienky pre to, aby naši ľudia rástli aj kultúrne, aby ich duchovné hodnoty sa zveľadovali. Táto galéria je takým dokladom a ja som skutočne s Vami šťastný, že na východnom Slovensku takýto klenot dnes odovzdávame verejnosti...“

(Zo slávnostného prejavu
člena Predsedníctva ÚV KSČ
a predsedu Vlády SSR
Petra Colotku pri príležitosti otvorenia galérie)

Вступ

У склад Чехословацької Соціалістичної Республіки, крім основних націй — чехів та словаків, входять і національні меншості, одну з яких творять українці. Громадяни цієї національності заселяють компактну територію Північно-Східної Словаччини та окремі місцевості серед основного масиву словацького населення.

В незвичайно складних історично-політичних, соціаль-но-економічних та природно-географічних умовах згадане населення на протязі довгих сторіч поступово створювало також свою самобутню матеріальну та духовну культуру. І хоч ця культура має в основному східнослов'янський характер, в ній переплітається також багато рис, спільних і для сусідніх народів та етнічних груп.

Цілком закономірно, що культурні надбання українців Східної Словаччини в сучасному сприймаються не тільки в контексті загальноукраїнському, але також як невід'ємна частина чехословацької культури. Таж попередники сьогоднішніх східнославацьких українців разом з жителями теперішньої Закарпатської області УРСР та словаками впродовж декількох сторіч проживали під спільним соціально-економічним та національним гнітом. Однакова доля їх переслідувала й після занепаду Австро-Угорської монархії в 1918 році. Після першої світової війни українська етнічна територія бувшої Угорщини була приєднана до буржуазної Чехословацької республіки. Східна частина цієї території за річкою Уж творила самостійну політично-адміністративну одиницю під назвою Підкарпатська Русь. Західна частина української області (Пряшівщина) адміністративно входила у склад

Úvod

V Československej socialistickej republike žijú okrem hlavných štátotvorných národov Čechov a Slovákov aj národnostné menšiny. Jednou z nich sú Ukrajinci. Občania tejto národnosti sídlia na kompaktnom území severovýchodného Slovenska a v niektorých ďalších lokalitách v slovenskom etnickom prostredí.

V neobvykle zložitých historicko-politických, sociálno-ekonomických a prírodno-klimatických podmienkach vytváralo aj toto obyvateľstvo v priebehu dlhých stáročí svojráznu materiálnu a duchovnú kultúru. Aj keď kultúra Ukrajincov východného Slovenska má vo svojej podstate východoslovenský ráz, prelínajú sa v nej mnohé črty spoločné pre susedné národy a etnické skupiny.

Je celkom prirodzené, že kultúrne výdobytky Ukrajincov východného Slovenska chápeme dnes nielen v kontexte celoukrajinskom, ale aj ako neodmysliteľnú súčasť československej kultúry. Veď predchodcovia dnešných východoslovenských Ukrajincov spolu s obyvateľmi terajšej Zakarpatskej oblasti USSR a celého Slovenska po dlhé stáročia znášali spoločný sociálno-ekonomický a národnostný útlak. Spoločný osud ich prenasledoval aj po rozpade Rakúsko-uhorskej monarchie v roku 1918. Po prvej svetovej vojne ukrajinské etnické územie bývalého Uhorska bolo pričlenené k buržoáznej Československej republike. Východná časť tohto územia za riekou Uh tvorila samostatnú politicko-administratívnu jednotku pod názvom Podkarpatská Rus. Západná časť ukrajinskej oblasti (Prjaševščina) sa však už spravovala v rámci Slovenska. V roku 1945 podstatná časť spomenutého ukrajinského etnického územia — Zakarpatská Ukrajina bola pripojená k USSR. Najzápadnejšia časť tohto obyvateľ-

Словаччини. В 1945 році основна частина згаданої української етнічної території — Закарпатська Україна возз'єдналася з УРСР. Найзахідніша галузка українського народу залишається й надалі в складі Чехословаччини, однак вступає до нової республіки на основі рівноправності з остатніми націями та національностями.

Східнославацькі українці ніколи не творили єдину державну спільність із своїм материнським народом. Тому й формування національного усвідомлення та взагалі національна конституція проходила тут, порівняно з основною масою українського народу, значно повільніше та більш-менш ізольовано від неї. Національна непевність, регіональне усвідомлення, як і значно низький культурний рівень населення перед 1945 роком, є результатом та свідченням довготривалого класового й національного гноблення за минулих режимів.

Аж в період побудови соціалізму в нашій країні внаслідок принципіальної ленінської національної політики Комуністичної партії Чехословаччини створилися широкі можливості для всебічного, отже, й культурного розвитку українців Східної Словаччини.

Одним з яскравих свідчень цього було й заснування Музею української культури в 1956 році. Посланням цієї інституції є на основі наукових досліджень документувати та в дусі політики КПЧ висвітлювати історичний і культурний розвиток українського населення Чехословаччини, його революційні та інші прогресивні традиції, особливо активну участь у класовій та політичній боротьбі за соціальну й національну справедливість, а не в останній мірі також успіхи в процесі соціалістичної побудови нашої батьківщини.

Сьогодні цей музей належить між визначні культурні установи, які достойно репрезентують не тільки українців ЧССР, але чехословацьку культуру взагалі.

ства zostáva aj naďalej súčasťou Československa, vstupuje však do novej republiky na základe rovnosti s ostatnými národmi a národnostami.

Východoslovenskí Ukrajinci nikdy nežili v jednom spoločnom štátnom celku so svojím materským národom. Preto aj formovanie národného povedomia a vôbec národnostná konštitúcia prebiehala tu v porovnaní s väčšinou ukrajinského národa značne oneskorene a viac-menej izolovane od neho. Národnostná nevyhranenosť, regionálne vedomie a nízka kultúrna úroveň obyvateľstva pred rokom 1945 sú výsledkom a svedectvom dlhotrvajúceho triedneho a národnostného útlaku za predchádzajúcich režimov.

Až v období výstavby socializmu v našej krajine vďaka principiálnej leninskej národnostnej politike Komunistickej strany Československa boli vytvorené široké možnosti pre všestranný a teda aj kultúrny rozvoj Ukrajincov východného Slovenska.

Jedným z výrazných dôkazov toho bolo aj založenie Múzea ukrajinskej kultúry v roku 1956. Poslaním tejto inštitúcie je na základe vedeckých výskumov dokumentovať a v duchu politiky KSČ vysvetľovať historický a kultúrny vývoj ukrajinského obyvateľstva Československa, jeho revolučné a iné progresívne tradície, najmä aktívnu účasť v triednom a politickom zápase za sociálnu a národnostnú spravodlivosť, a v neposlednom rade úspechy v procese socialistickej výstavby našej vlasti.

Dnes toto múzeum patrí medzi významné kultúrne inštitúcie, ktoré dôstojne reprezentujú nielen Ukrajincov ČSSR, ale aj československú kultúru vôbec.

Jeho úlohou v oblasti kultúrno-výchovnej činnosti je aktívne pomáhať správne všestranne formovať človeka našej socialistickej epochy, vychovávať najmä príslušníkov mladších generácií v duchu základných ideí marxisticko-leninského učenia, v súlade s programom národnostného a kultúrneho

В області культурно-виховної роботи його завданням є активно впливати на правильне всестороннє формування людини нашої соціалістичної епохи, виховувати, зокрема, молодше покоління в дусі основних ідей марксистсько-ленінського вчення та національної й культурної програми нашої соціалістичної держави. А якраз цим благородним цілям мають служити музейні експозиції.

Головна експозиція Свидницького музею української культури (по вулиці Леніна) детально документує соціальний, політичний та культурний розвиток українського населення Східної Словаччини від найдавніших часів аж по період розвинутого соціалістичного суспільства. Відвідувачі музею тут мають змогу познайомитися з природними умовами, в яких жило та творило згадане населення, з цінними археологічними знахідками про перші сліди заселення нашого регіону, письмовими пам'ятками періоду середньовіччя, про виникнення окремих сіл, визначними документами про соціальне та національне становище цього західноукраїнського населення та його боротьбу проти поневолювачів, документами про сучасне щасливе сьогодення. Експонуються тут також окремі зразки народної творчості та етнографії: традиційні заняття населення, народне житло та побут, народний одяг, кераміка, вишивки, крашанки, різьба по дереву та інші прояви народного мистецтва. Належна увага тут приділяється також документації літературних стремлень та взагалі процесу культурного й національного життя українців Чехословаччини. Частина просторів цього експозиційного будинку відведена під тематичні виставки, які систематично відкриваються з нагоди різних ювілеїв, святкувань та інших визначних подій.

Філіалом експозиції є пам'ятна кімната визначного

розvoja nášho socialistického štátu. A práve týmto ušľachtilým cieľom majú slúžiť muzeálne expozície.

Hlavná expozícia Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku (Leninova ul.) podrobne dokumentuje sociálny, politický a kultúrny vývoj ukrajinského obyvateľstva východného Slovenska od najstarších čias až po obdobie výstavby rozvinutej socialistickej spoločnosti. Návštevníci múzea tu majú možnosť zoznámiť sa s prírodnými podmienkami, v ktorých žilo a tvorilo ukrajinské obyvateľstvo, s cennými archeologickými nálezmi súvisiacimi s prvými stopami osídlenia daného regiónu, stredovekými písomnými pamiatkami o vzniku jednotlivých obcí, významnými dokumentmi o sociálnom a národnostnom postavení tohto západoukrajinského obyvateľstva a jeho boji proti utláčateľom, dokumentmi o súčasnej šťastnej prítomnosti. Vystavené sú tu aj mnohé ukážky ľudovej tvorivosti a etnografie: tradičné zamestnania obyvateľstva, ľudové obydlia a bývanie, ľudový odev, keramika, výšivky, kraslice, drevorezba a iné prejavy ľudového umenia. Patričná pozornosť je tu venovaná dokumentácii literárnych snažení a celkového procesu kultúrneho a národnostného vývoja Ukrajincov v Československu. Časť priestorov tejto expozicnej budovy je určená pre tematické výstavy, ktoré sa systematicky sprístupňujú pri príležitosti rôznych jubileí, osláv a iných významných udalostí.

Filiálkou expozície je pamätná izba významného predstaviteľa národného obrozenia Rusínov-Ukrajincov Alexandra Duchnoviča (1803—1865) v jeho rodnej obci Topoľa, okres Humenné.

V roku 1975 sa pri Múzeu ukrajinskej kultúry začala výstavba národopisnej expozície v prírode (skanzenu). Expozícia sa rozprestiera na ploche 10 ha v susedstve amfiteátra, kde sa každoročne konajú tradičné Slávnosti kultúry ukrajinských pracujúcich ČSSR. Tu sa nachádzajú najtypickejšie pamiatky ľudovej architektúry a bývania Ukrajincov východ-

народного будителя русинів-українців Олександра Духновича (1803—1865) в його рідному селі Тополя, що на Гуменщині.

В 1975 році при Свидницькому музеї української культури розпочалась побудова етнографічної експозиції під відкритим небом (скансену). Експозиція знаходиться на площі 10 га в сусідстві з амфітеатром, де щорічно відбувається традиційне Свято культури українського населення ЧССР. Тут представлено найтиповіші пам'ятки народної архітектури та побуту українців Східної Словаччини: традиційні селянські житлові будівлі під солом'яними та гонтовими стріхами, господарські, технічно-промислові, культові та інші споруди. В окремих об'єктах — пам'ятках народного будівництва експонуються типові народні меблі та інші предмети хатнього устаткування, традиційне робоче знаряддя та деякі види народної творчості. В часі згадуваного українського фестивалю та при інших нагодах в ареалі цієї експозиції організуються різні фольклорно-етнографічні програми.

* * *

З українського середовища Східної Словаччини вийшли визначні таланти в найрізноманітніших галузях професіонального мистецтва. В останньому часі, крім художньої літератури, дуже виразного характеру набуває теж розвиток місцевого українського образотворчого мистецтва, яке нав'язує на прогресивні традиції народних художніх проявів та професійної творчості в минулих історичних періодах. У фонді 60-тисячної колекції музейних предметів знаходяться також цінні художні картини 15—20 ст. та збірка народного мистецтва. Однак із-за нестачі просторів ці художні витвори тільки спорадично експонувалися формою окремих тематичних виставок. Якраз тому задля кращого вико-

ného Slovenska: tradičné roľnícke obytné budovy pod slamenými a šindľovými strechami, hospodárske, technicko-priemyselné, kultové a iné stavby. V niektorých objektoch — pamiatkach ľudového staviteľstva je vyinštalovaný typický ľudový nábytok a iné predmety domového inventáru, tradičné pracovné náradie a niektoré druhy ľudového umenia. V čase spomenutého ukrajinského festivalu a pri iných príležitostiach sa v areáli expozície usporadúvajú rôzne folklórno-etnografické programy.

* * *

Z ukrajinského prostredia východného Slovenska pochádzajú významné talenty v najrozličnejších sférach profesionálneho umenia. V poslednom čase okrem umeleckej literatúry nadobúda veľmi výrazný charakter miestna ukrajinská výtvarná tvorba, ktorá nadväzuje na progresívne tradície ľudových výtvarných prejavov a profesionálneho umenia v predchádzajúcich historických obdobiach. V 60-tisícovej zbierke múzeálnych predmetov sa nachádza aj cenný súbor výtvarných diel z obdobia 15.—20. storočia a kolekcia ľudového umenia. Pre nedostatok priestorov sa však tieto výtvarné diela iba sporadicky sprístupňovali verejnosti formou krátkodobých tematických výstav. Kvôli lepšiemu využitiu umeleckých a estetických hodnôt vytvorených Ukrajincami ČSSR vznikla už dávnejšie potreba zriadiť pri Múzeu ukrajinskej kultúry samostatnú expozíciu výtvarného umenia. Táto otázka nadobudla na svojej aktuálnosti najmä po smrti významného predstaviteľa československého výtvarného umenia — národného umelca Dezidera Millyho. Silné patriotické putá k svojmu rodnému ukrajinskému ľudu ho viedli k tomu, že ešte za života odkázal svoju pozostalosť Múzeu ukrajinskej kultúry. Želanie umelca splnila jeho manželka Priska podpísaním zmluvy v roku 1975.

ристання мистецьких та естетичних вартостей, створених українцями ЧССР, вже давніше виникла потреба влаштувати при Свидницькому музеї української культури самостійну експозицію образотворчого мистецтва. Це питання набуває на своїй актуальності особливо після смерті визначного представника чехословацького образотворчого мистецтва — народного художника Дешидерія Миллого. Сильні патріотичні почуття по відношенню до свого рідного українського народу вели художника до того, що ще за життя він заповів свою творчу спадщину Свидницькому музею української культури. Бажання Д. Миллого виконала його дружина Пріська підписанням договору в 1975 році.

Внаслідок підвищеного інтересу широкої української та взагалі східнославацької громадськості до спадщини Д. Миллого в 1983 році було відкрито Галерею ім. Д. Миллого Музею української культури в Свиднику. Її основним посланням є прищеплювати відвідувачам музею, особливо молодим людям, естетичні почуття та одночасно виховувати їх в дусі національної гордості, соціалістичного патріотизму та інтернаціоналізму.

Галерея ім. Д. Миллого Музею української культури поміщена у Свиднику в бароковому палаці („каштелі“) з кінця 18 сторіччя (вул. Партизанська), реконструкцію якого музей забезпечив у співпраці з Крайовим інститутом державної охорони пам'яток та природи в Пряшеві.

Виставочні простори, які складаються з дев'яти приміщень, уможливили побудувати експозицію слідуючим способом:

- I. Народне мистецтво українців Чехословаччини.
- II. Мистецтво 15 — першої половини 18 століття.

В dôsledku zvýšeného záujmu širokej ukrajinskej a východoslovenskej verejnosti o pozostalosť D. Millyho bola v roku 1983 sprístupnená Galéria D. Millyho Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Jej základným poslaním je vštepovať návštevníkom múzea, predovšetkým mládeži estetické city a súčasne vychovávať ich v duchu národnostnej hrdosti, socialistického vlastenectva a internacionalizmu.

Galéria D. Millyho Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku je umiestnená v barokovom kaštieli z konca 18. storočia (ul. Partizánska), rekonštrukciu ktorého zabezpečilo múzeum v spolupráci s Krajským ústavom štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Prešove.

Výstavné priestory, ktoré pozostávajú z deviatich miestností, umožnili riešiť expozíciu takto:

- I. Ludové výtvarné umenie Ukrajincov Československa.
- II. Umenie 15. až prvej polovice 18. storočia.
- III. Umenie druhej polovice 18. až začiatku 19. storočia.
- IV. Umenie Ukrajincov Československa od 19. storočia do roku 1945.
- V. Tvorba národného umelca Dezidera Millyho (do roku 1945).
- VI. Tvorba národného umelca Dezidera Millyho (1946—1960).
- VII. Tvorba národného umelca Dezidera Millyho (1961—1971).
- VIII. Umenie Ukrajincov Československa po roku 1945.
- IX. Z tvorby výtvarníkov Ukrajinskej SSR a ukrajinská tematika v tvorbe umelcov iných národov.

Vo vstupnej hale na monumentálnom tmavohnedom drevenom podklade je umiestnená bronzová busta národného umelca Dezidera Millyho. Jej autorom je národný umelec Ján Kulich.

Architektonické a výtvarné riešenie vnútorných priestorov

- III. Мистецтво бругої половини 18 — початку 19 століття.
- IV. Мистецтво українців Чехословаччини від 19 століття по 1945 рік.
- V. Творчість народного художника Дезидерія Миллого (до 1945 р.).
- VI. Творчість народного художника Дезидерія Миллого (1946—1960 рр.).
- VII. Творчість народного художника Дезидерія Миллого (1961—1971 рр.).
- VIII. Мистецтво українців Чехословаччини після 1945 р.
- IX. З творчості художників Української РСР та українська тематика в творчості митців інших народів.

У вступному приміщенні на монументальному темно-коричневому фоні дерева поміщено бронзовий бюст народного художника Дезидерія Миллого. Його автором є народний художник Ян Куліх.

Архітектонічне та художнє рішення інтер'єру виконав Пряшівський виробничий кооператив „Ставба“ по проекту інж. арх. Вацлава Коглмаса, кандидата наук, інж. арх. Юрая Беня та художника Томаша Пісецького. Автор сценарію експозиції галереї — історик мистецтва Владислав Грешилик.

Д-р Мирослав Сополіга, к. н.,
директор Музею української культури
у Свиднику

realizovalo Výrobné družstvo Stavba Prešov podľa projektu Ing. arch. Václava Kohlmayera, CSc., Ing. arch. Juraja Beňu a akad. mal. Tomáša Píseckého. Autorom scenára expozície galérie je historik umenia Vladislav Grešlik.

PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc.
riadiťel Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku

Народне мистецтво українців Чехословаччини з'єдна- не спільним корінням з творчістю українського етносу в інших частинах Карпат. Із збережених пам'яток найкраще це видно на іконах. Також новіша творчість після 1945 року та сучасні праці народних митців поєднані чи то вже свідомо, або інтуїтивно з древніми традиціями. В першому ряді це торкається орнаменти- ки та пластичного опрацювання дерева, яке найчас- тіше використовується в художніх роботах.

Між найдавніші пам'ятки належать живописні ком- позиції із сакральною тематикою. Виразні контурні лінії та скупа палітра кольорів — це головні риси таких ікон 17 століття, як *Архангел Михаїл* з Руської Бистої, *П'єта* з Боглярки, *Святий Василій* з Крайного Чорного. Монументальний *Страшний суд* з Тополі походить з того самого періоду. Крім великого форма- ту, відрізняється від попередніх тим, що він написаний на грубом полотні з льону, а не на дерев'яній дошці. Спільна в них щирість художнього виконання, пра- гнення до простоти, але не упрощення.

В пізнішому періоді спостерігаємо підсилювання декоративності твору. Насичені кольори, особливо червоний та синій, які є характерні для *хоругв* 19 століття з села Чукалівці, можемо побачити і в сучас- ності на іншому виді художнього прояву — на писан- ках.

Більшість творів прикладного мистецтва в умовах домашнього господарства виготовляли в дерева. З деревом зустрічаємось, власне, в мистецтві хлібо- робів та пастухів вже від найдавніших часів. Були це ікони, виконані на дереві та поміщені в дерев'яних церквах, ложники, черпаки в дерев'яних хатах та інші предмети. Не треба, зрозуміло, забувати й на дерев'яні пластики.

Їудовé výtvarné umenie Ukrajincoú v Československu má spoločné korene s tvorbou ukrajinského etnika v ostatných častiach Karpát. Spomedzi zachovaných pamiatok sa to prejavuje predovšetkým na tabuľových maľbách. Aj novšia tvorba po roku 1945 a súčasné diela ľudových umelcov nadväzujú buď vedome, alebo intuitívne na stáročné tradi- cie. Týka sa to v prvom rade ornamentiky a plastického opracovania dreva, ktoré je najčastejšie používaným mate- riálom.

Medzi najstaršie ľudové pamiatky patria maľby so sak- rálnou tematikou. Výrazná obrysová kresba a redukovaná farebná škála sú hlavnými črtami ikon zo 17. storočia — *Archanjel Michal* (Ruská Bystrá), *Pieta* (Bogliarka), *Svätý Vasilij* (Krajné Čierne). Rozmerná kompozícia *Posledného súdu* (Topoľa) pochádza z toho istého obdobia. Okrem veľkého formátu líši sa od predchádzajúcich tým, že nie je namaľovaná na drevenej tabuli, ale na hrubom, doma tkanom ľanovom plátne. Charakterizuje ich úprim- nosť maliarskej výpovede, snaha o jednoduchosť, ale nie zjednodušenie.

Na dielach z neskoršieho obdobia pozorujeme, že ich tvorca kladie stále väčší dôraz na dekoratívnu stránku. S výraznou farebnosťou (najmä s červenou a modrou, ktorá je typická pre *procesiové zástavy* 19. storočia z Čukaloviec), sa stretávame aj v súčasnosti, ale na inom druhu ľudového výtvarného prejavu — na krasliciach.

Väčšina domácky zhotovovaných úžitkových predmetov sa vyrábala z dreva. V umení roľníkov a pastierov je drevo dominujúci materiál, či už ide o ikony namaľované na dreve a umiestnené v drevených kostoloch, o lyžičníky, črπάky v drevených domoch, alebo aj drevené plastiky.

Jemný cit pre materiál a precíznosť jeho spracovania sú príznačné pre Manuila Smerčanského (1888—1977), tvorca dekoratívnych a úžitkových intarzovaných predme-

Тонке чуття матеріалу та точність опрацювання притаманне декоративно-прикладним інтарсованим предметам Мануїла Смеречанського (1888—1977): *тарілкам, свічникам, топірцям* з 60-их років 20 ст. і т. п. Інший шлях вибрав собі Василь Ігнатюк (1911—1980), який пластично різьблені орнаменти шей поліхромує (*естафетна паличка, палиця* з другої половини 20 ст.). Він вживає яскраві, контрастні кольори.

В подібному кольоровому ключі виконані й народні скульптури з сільських капличок та переносних вітариків (*П'єта* з 18 ст.).

Традиції опрацювання дерева збереглися донині. Прикладом є фігуральні скульптури Йосифа Цицанича (1957) з тепер вже не існуючого села Велика Поляна. Він, використовуючи форму дерева, підпорядковує йому свої композиції (*Два покоління*, 1976; *Чоловіча фігура*, 1978).

В меншій мірі, ніж дерево, застосовуються інші матеріали. Наприклад, *Голова* з села Ребетівка (20 ст.) виготовлена з піщаника.

тов (taniere, sviatnik, valaška zo šesťdesiatych rokov 20. storočia). Inú polohu si zvolil Vasiľ Ihnat'uk (1911—1980). Plasticky vyrezávané ornamenty dodatočne polychrómuje (*šľafetový kolík, palica* — druhá polovica 20. storočia). Používa jasné, nelomené kontrastné farby.

Podobnú farebnosť majú aj ľudové plastiky z dedinských kaplniek a prenosných oltárikov (*Pieta*, 18. storočie).

Tradície opracúvania dreva sa zachovali do našich čias. Ako príklad možno uviesť figurálne plastiky Jozefa Cicaniča (1957) z dnes už neexistujúcej dediny Veľká Poľana. Využíva v nich formu dreveného klátu (*Dve pokolenia*, 1976, *Mužská figúra*, 1978).

Pomerne zriedkavo používajú ľudoví tvorcovia iné materiály než drevo; napríklad *Hlava* z Regetovky (20. storočie) je z pieskovca.

I.

Репродукції упорядковані та онумеровані за поодинокими тематичними частинами експозиції (див. Вступ).

Reprodukované diela sú usporiadané a očíslované podľa jednotlivých tematických celkov expozície (pozri Úvod).

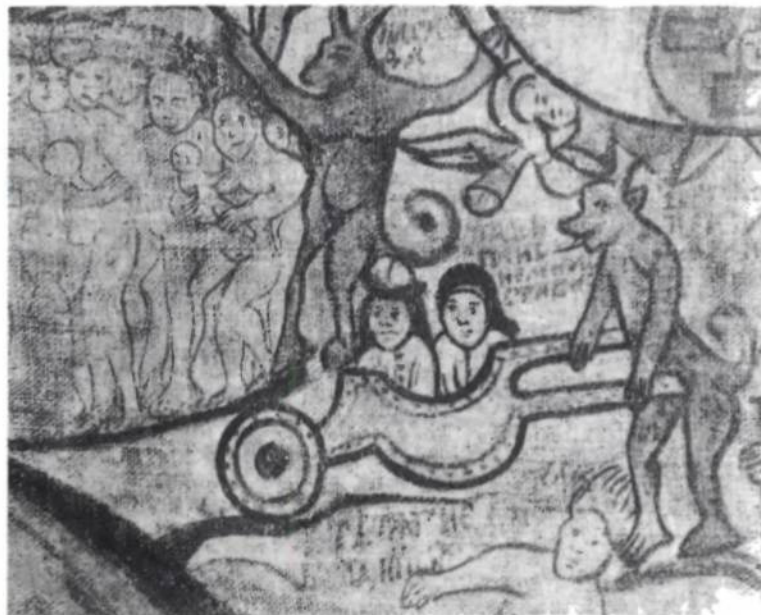
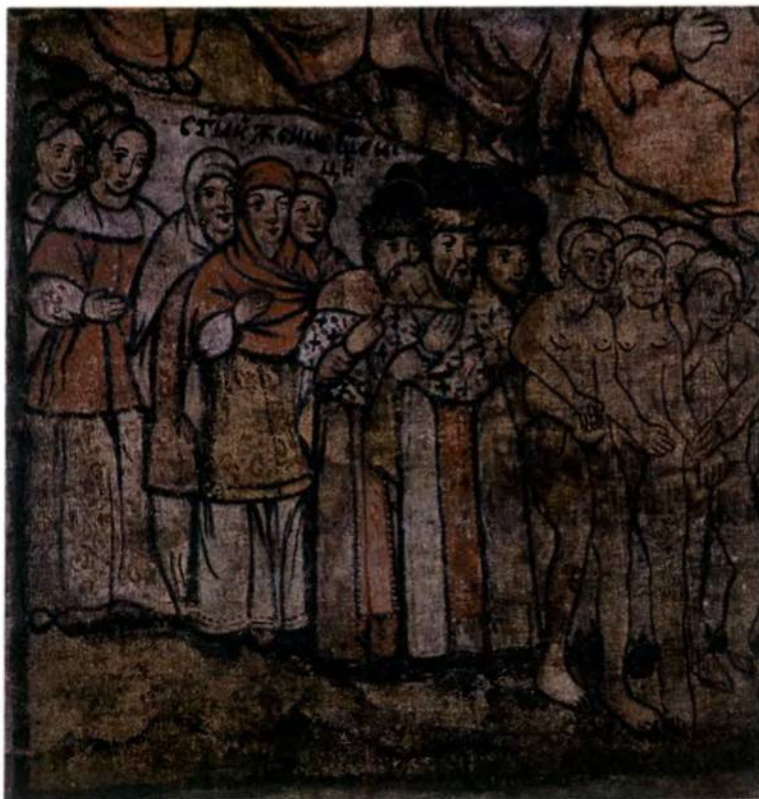
1. Вступне приміщення Галереї ім. Дезидерія Миллого Музею української культури у Свиднику.

1. Pohľad na vstupnú miestnosť Galérie Dezidera Millyho Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku.

2. Ян Куліх. Портрет Дезидерія Миллого. 1977. Бронза, висота 35 см. Без підпису. Інв. № 1347/77.

2. Ján Kulich: Portrét národného umelca Dezidera Millyho. 1977. Bronz, výška 35 cm. Neznačené. Inv. č. 1347/77.

3., 4. Страшный суд (фрагменты). Тополя, округ Гуменне. 17 століття. Темпера на полотні, 207 × 234 см. Без підпису. Инв. № 671/70.

3., 4. Posledný súd (detaily). Topoľa, okres Humenné. 17. storočie. Tempera. plátno, 207 × 234 cm. Neznačené. Inv. č. 671/70.

5. Апостоли. Новоселиця, округ Гуменне. 18 століття. Темпера на дереві, 56 × 81 см. Без підпису. Інв. № 1219/69. .

5. Apoštoli. Nová Sedlica, okres Humenné. 18. storočie. Tempera, drevo, 56 × 81 cm. Neznačené. Inv. č. 1219/69.

6. Пророк. Гавай, округ Свидник. 18 століття. Дерево, поліхромія, висота 30 см. Без підпису. Інв. № 1105/69.

6. Prorok. Havaj, okres Svidník. 18. storočie. Drevo, polychrómia, výška 30 cm. Neznačené. Inv. č. 1105/69.

7. Иосиф Цицанич. Мати з дитиною. 1977. Дерево, висота 98 см, Без підпису. Інв. № 867/78.

7. Jozef Cicanič: Matka s dieťaťom. 1977. Drevo, výška 98 cm. Neznačené. Inv. č. 867/78.

8. П'єта. Остурня, округ Попрад. 19 століття. Дерево, поліхромія, висота 36 см. Без підпису. Інв. № 792/70.

8. Pieta. Osturňa, okres Poprad. 19. storočie. Drevo, polychrómia, výška 36 cm. Neznačené. Inv. č. 792/70.

9. Переносний віварик. Камйонка, округ Стара Любовня. 19 століття. Дерево, поліхромія, висота 42 см. Без підпису. Інв. № 445/71.

9. Prenosný oltárik. Kamienka, okres Stará Ľubovňa. 19. storočie. Drevo, polychrómia, výška 42 cm. Neznačené. Inv. č. 445/71.

10. Черпаки із зооморфними мотивами. Остурня, округ Попрад. Початок 20 століття. Дерево, висота 23 см. Без підпису. Інв. № 348/72.

10. Črpáky so zvieracími motívmi. Osturňa, okres Poprad. Začiatok 20. storočia. Drevo, výška 23 cm. Neznačené. Inv. č. 348/72.

11. Черпак (деталь). Остурня, округ Попрад. Початок 19 століття. Дерево, висота 26 см. Без підпису. Інв. № 349/72.

11. Črpák (detail). Osturňa, okres Poprad. Začiatok 20. storočia. Drevo, výška 26 cm. Neznačené. Inv. č. 349/72.

12. Мануїл Смеречанський. Свічник. 1965. Дерево, інкрустація, висота 42,6 см. Без підпису. Інв. № 564/66.

12. Manuil Smerečanskij: Svetnik. 1965. Drevo, inkrustácia, výška 42,6 cm. Neznačené. Inv. č. 564/66.

Найбільш древніми пам'ятками образотворчого мистецтва, які знаходяться в МУК, є ікони. Це результат високої художньої культури та ремісничої вправності переважно анонімних авторів. Іконами, як специфічним проявом українців Східної Словаччини, історики мистецтва почали займатись тільки в другій половині нашого віку. Ікони поступово було включено в декотрі постійні експозиції. Найцінніші з них знаходяться в Шариському музеї в Бардієві, Словацькій національній галереї в Братиславі та {Східнославацькому музеї в Кошицях.

В живописних творах 15 століття та в переважній більшості праць 16—18 століть спостерігаємо спорідненість, а в декотрих випадках майже ідентичність композиції та кольорового рішення у нас, з польського схилу Карпат та в області Західної України. Все те вказує на їхнє спільне походження. На основі того, до якої міри та в чому відбилися на цих проявах західноукраїнського мистецтва впливи сусідніх народів (словаків, поляків і т. п.), можемо вивчати міжетнічні відносини в образотворчому мистецтві.

Виставлені твори є зразком піклування соціалістичного суспільства про культурні цінності та успіхів реставраторського мистецтва на Словаччині.

Між найцінніші ікони належать *Страшний суд* з Руської Бистрої, *Богоматір Одігітрія з апостолами* з Бехерова та *Христос Пантократор* з села Чабалівці. Всі вони з 15—16 століть. В них зберігся сильний вплив візантійських традицій, які були трансформовані в провінційних умовах. Свідомством цього є упрощення композиції та порушення канону пропорцій поодиноких зображених фігур. В страшних судах часто знаходимо персонажі з буденного життя людей середньовіччя, приклади феодальної нерівності (лихварів, кор-

Najstaršími pamiatkami výtvarného umenia, ktoré sú uložené v Múzeu ukrajinskej kultúry, sú ikony. Sú svedectvom vysokej umeleckej kultúry a remeselnej zručnosti väčšinou anonymných autorov. Ikonám, špecifickému prejavu Ukrajincov na východnom Slovensku, sa historici umenia začali venovať až v druhej polovici nášho storočia. Postupom času sa ikony stali súčasťou niektorých stálych expozícií. Najrozsiahlejšie expozície majú Šarišské múzeum v Bardejove, Zemplínske múzeum v Michalovciach, Východoslovenské múzeum v Košiciach a Slovenská národná galéria v Bratislave.

Na raných zachovaných dielach ikonomaľby z 15. storočia a na väčšine diel zo 16.—18. storočia pozorujeme príbuznosť, ba v niektorých prípadoch takmer identickosť kompozície a farebného riešenia, či už ide o pamiatky naše, pamiatky z poľskej strany Karpát alebo Západnej Ukrajiny, čo svedčí o ich spoločnom pôvode. Na základe toho, do akej miery a v čom sa na dielach západoukrajinského umenia prejavili vplyvy susedných etník (Slovákov, Poliakov a i.), sa dajú študovať interetnické vzťahy vo výtvarnom umení.

Vystavené diela svedčia o tom, akú starostlivosť venuje socialistická spoločnosť kultúrnym hodnotám. Zároveň sú prehliadkou úspechov reštaurátorského umenia na Slovensku.

Medzi najcennejšie ikony patrí *Bohorodička Hodigitria s apoštolmi* (Becherov, 15. storočie), *Posledný súd* (Ruská Bystrá, 16. storočie), *Kristus Pantokrator* (Čabalovce, 15. storočie). Na všetkých badať silný vplyv byzantských tradícií, ktoré boli transformované v provinciálnych podmienkach. Výsledkom je zjednodušená kompozícia a narušenie kánonu proporcií jednotlivých zobrazených figúr. Na ikonách zobrazujúcich posledný súd sa často nachádzajú postavy z každodenného života stredovekých ľudí, príklady

чмарів і т. п.). Це одна з форм прояву демократичних тенденцій народних мас та стремління до соціальної справедливості.

Секуляризація іконописної творчості з виразними реалістичними елементами, в сполученні з бароковими впливами, набула вершини в другій половині 18 століття. У розвитку іконопису активну участь брали прості творці з народу, які внесли в нього свої естетичні та етичні уяви. Визначну роль в цьому напрямку мала й потреба художньо оформити інтер'єри дерев'яних, але де-не-де вже й мурованих церков.

В підгірських селах знаходимо ікони, які полоняють нас своєю ненастирливою простотою, деколи аж наївністю. Часто появляються натяки на ілюзивні елементи. Замість дорогоцінних каменів, якими прикрашали ікони в багатих храмах, пофарбований тільки пластичний виступ дерева.

Природний художній талант народу, крім живописної частини іконостасів, проявився також в прикрашуванні рукописних книг. Одним з найвідоміших художників-книгописців був Іван Югасевич-Склярський (1741—1814) з Прикροї.

На початку 19 століття широкого розповсюдження набула іконописна продукція художників, які навчались в академіях у Відні, Будапешті та в інших містах. Це одночасно сприяло занепаду колишнього іконописання.

В образотворчому мистецтві 19 століття наявні виразні намагання впроваджувати реалістичні тенденції. Та все ще переважає сакральна тематика. Починають вже появлятися античні сюжети, портрети та натюрморти.

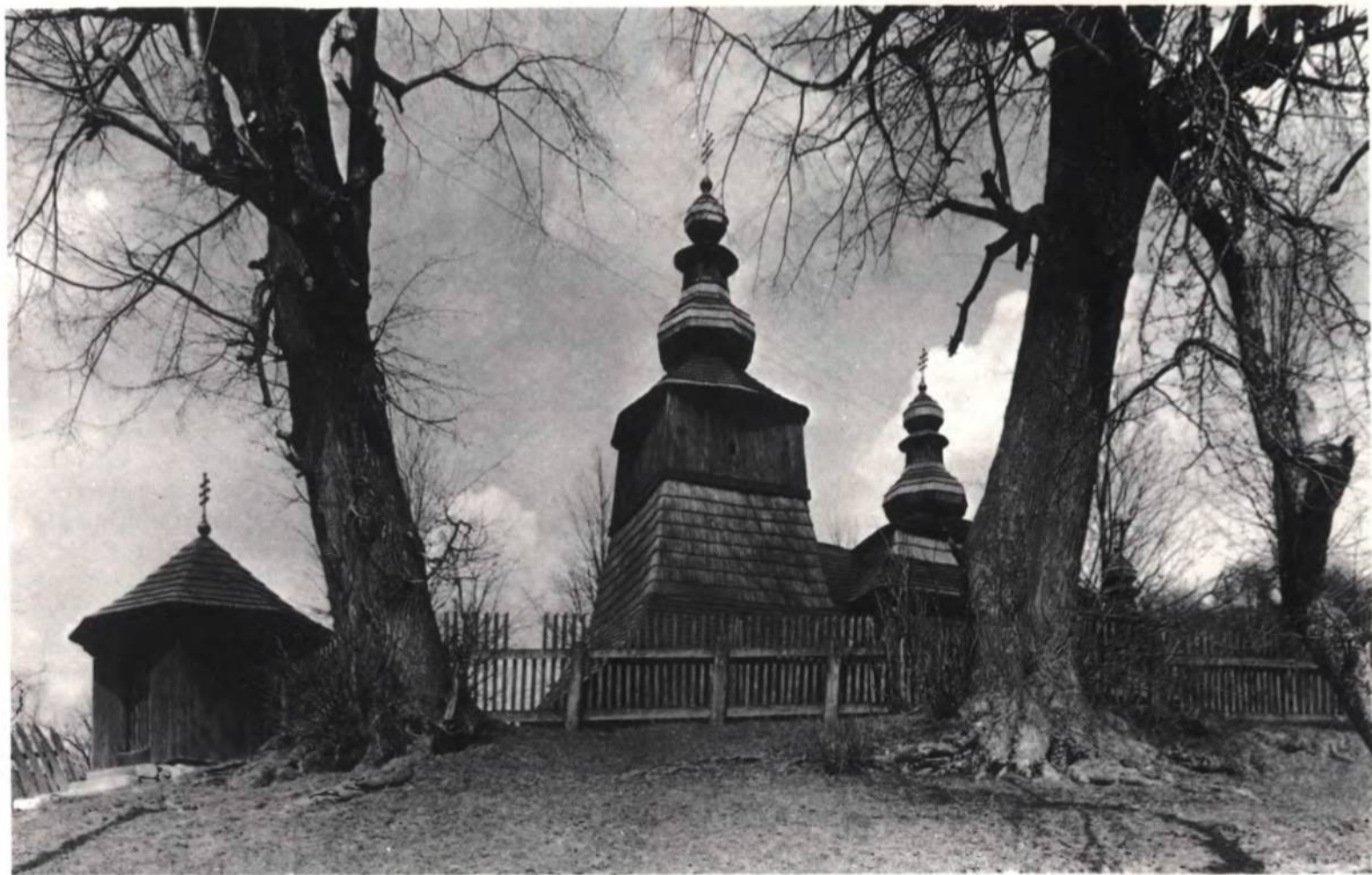
feudálnej nerovnosti — úžerníci, krčmárky a pod. Takouto formou sa prejavili demokratické tendencie ľudových mas a ich zmysel pre sociálnu spravodlivosť.

Zosvetštenie ikonopisnej tvorby súvisiace s výraznými realistickými prvkami v spojení s barokovými vplyvmi vyvrcholilo v druhej polovici 18. storočia. Značný podiel na rozvoji ikonopisnej tvorby mali tvorcovia z ľudu, ktorí do nej vnášali svoje estetické a etické predstavy. Významnú úlohu tu zohrala aj potreba výtvarne dotvoriť interiéry početných drevených a niekde už i murovaných kostolov — „cerkví“.

V podhorských dedinách nachádzame ikony komponované s nevtieravou jednoduchosťou, ba až naivitou. Časté sú náznaky iluzórnych prvkov. Namiesto drahokamov, ktorými skrášľovali obrazy v bohatých chrámoch, stretávame sa s ich napodobňovaním.

Prirodzené výtvarné čítanie ľudových umelcov sa neprejavilo len v maliarskej výzdobe ikonostasov, ale aj v dotváraní rukopisných kníh. Jedným z najznámejších maliarov, ktorí sa takejto umeleckej činnosti venovali, bol Ivan Juhasevič-Sklarský z Příkře (1741—1814). Skutočnosť, že sa maliari školení na začiatku 19. storočia v akadémiách vo Viedni, Budapešti a inde zapojili do tvorby ikonostasov, súčasne znamenala zánik pôvodnej ikonomalby. Vo výtvarnom umení 19. storočia sú zvláštne snahy o presadzovanie realistických tendencií. Ešte stále má prevahu sakrálna tematika, ale začínajú sa už objavovať aj antické námety, portréty a zátišia.

II., III.

13. Дерев'яна церква богородиці. 1770. Мироля, округ Свидник.

13. Drevený kostol bohorodičky. 1770. Miroľa, okres Svidník.

14. Вид на іконостас церкви в селі Міроля.

14. Pohľad na ikonostas v drevenom kostole bohorodičky. Miroľa, okres Svidník.

15. Вид на експозицію ікон 18 століття.

15. Pohľad do expozície s ikonami z 18. storočia.

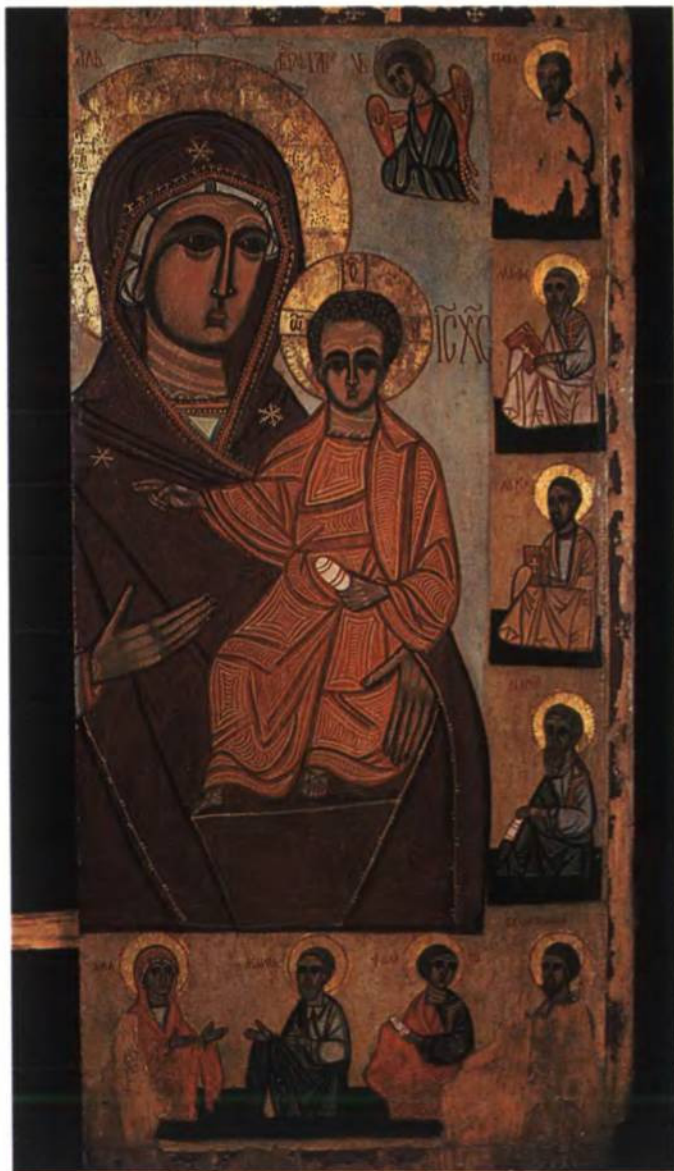
16. Страшный суд (фрагмент).
 Руська Бистра, округ Михайлівці.
 16 століття. Темпера на дереві.
 183 × 110 см. Без підпису. Інв.
 № 1141/60.

16. Posledný súd (detail). Ruská
 Bystrá, okres Michalovce. 16. storo-
 čie. Tempera, drevo, 183 × 110 cm.
 Neznačené. Inv. č. 1141/60.

17. Христос Пантократор. Чабини, округ Гуменне. 15 століття. Темпера на дереві. 115 × 92 см. Без підпису. Інв. № 448/78.

17. Kristus Pantokrator. Čabiny, okres Humenné. 15. storočie. Tempera, drevo. 115 × 92 cm. Neznačené. Inv. č. 448/78.

- ◀ **18.** Богоматір Одигітрія з апостолами. Бехерів, округ Бардіїв. 15 століття. Темпера на дереві. 119 × 57 см. Без підпису. Інв. № 470/71.

18. Bohorodička Hodigitria s apoštolmi. Becherov, okres Bardejov. 15. storočie. Tempera, drevo, 119 × 57 cm. Neznačené. Inv. č. 470/71.

- 19.** Царські двері (фрагмент). Крайне Чорне, округ Свидник. 17 століття. Темпера на дереві. 134 × 39,4 см. Без підпису. Інв. № 174/68.

19. Cárské dvere (detail). Krajné Čierne, okres Svidník. 17. storočie. Tempera, drevo, 134 × 39,4 cm. Neznačené. Inv. č. 174/68.

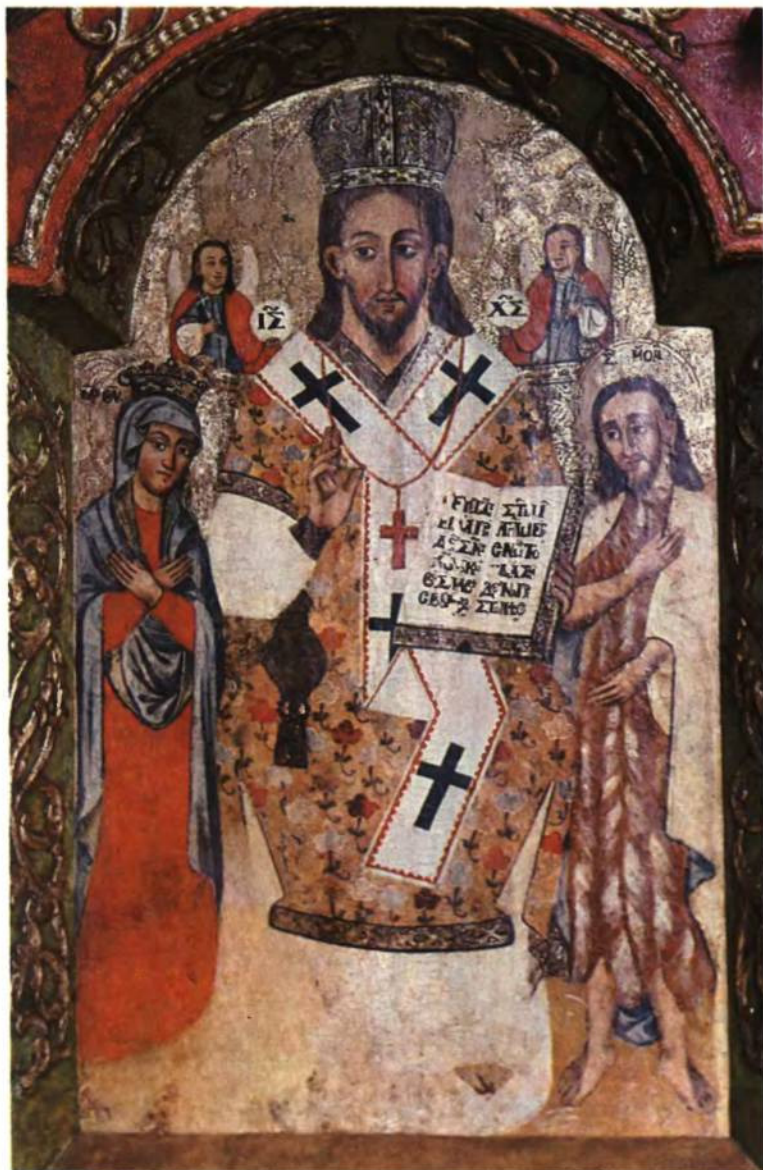
20. Деїсус. Руїна, округ Гуменне. 18 століття. Темпера на полотні. 120 × 430 см. Без підпису. Інв. № 670/70.

20. Deesis. Ruina, okres Humenné. 18. storočie. Tempera, plátno, 120 × 430 cm. Neznačené. Inv. č. 670/70.

21., 22. Страшний суд. Східна Словаччина. 17. століття. Темпера на дереві. 217 × 133,5 см. Без підпису. Інв. № 393/61. ►

21., 22. Posledný súd. Východné Slovensko. 17. storočie. Tempera, drevo. 217 × 133,5 cm. Neznačené. Inv. č. 393/61. ►

23., 24. Деісус. Владича, округ Свидник. 18 століття. Темпера на дереві. 134 × 91 см. Без підпису. Інв. № 797/70.

23., 24. Deesis. Vladiča, okres Svidník. 18. storočie. Tempera, drevo, 134 × 91 cm. Neznačené. Inv. č. 797/70.

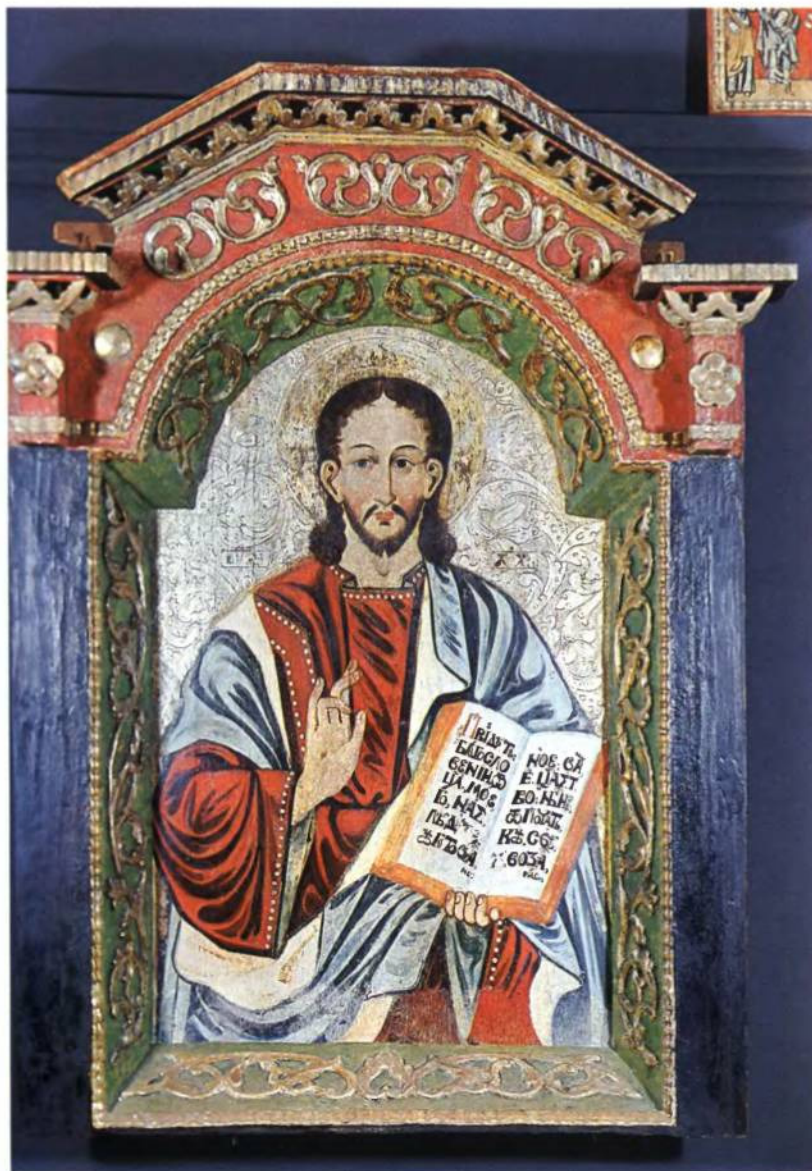

25. Святий Василій. Крайне Чорне, округ Свидник. 18 століття. Темпера на дереві. 47,8 × 28,2 см. Без підпису. Інв. № 1/69.

25. Svätý Vasilij. Krajné Čierne, okres Svidník. 18. storočie. Tempera, drevo, 47,8 × 28,2 cm. Neznačené. Inv. č. 1/69.

26. Христос благословляющий. Владича, округ Свидник. 18 століття. Темпера на дереві. 89 × 56 см. Без підпису. Інв. № 512/67.

26. Žehnajúci Kristus. Vladiča, okres Svidník. 18. storočie. Tempera, drevo, 89 × 56 cm. Neznačené. Inv. č. 512/67.

27. Вознесіння Христа. Владича, округ Свидник. 18 століття. Темпера на дереві. 37,5 × 23 см. Без підпису. Інв. № 518/67.

27. Nanebovstúpenie Krista. Vladiča, okres Svidník. 18. storočie. Tempera, drevo. 37,5 × 23 cm. Neznačené. Inv. č. 518/67.

28. Розп'яття (фрагмент). Гавай, округ Свидник. 18 століття. Темпера на дереві. 177 × 71,5 см. Без підпису. Інв. № 508/67.

28. Ukrižovanie (detail). Havaj, okres Svidník. 18. storočie. Tempera, drevo. 177 × 71,5 cm. Neznačené. Inv. č. 508/67.

Серед наших художників минулого століття виділяються Михайло Манкович (1785—1853), Йосиф Змій-Міклошик (1792—1841) та Гнат Рошкович (1854—1915). В експозиції заступлені з них перші двоє. У своїх творах вони керуються вимогами класицизму.

Помітнішу активність в області нашої художньої культури зазначаємо пізніше, в міжвоєнному періоді. Крім живописців, починають проявлятися і скульптори. Для недавно знову віднайдені творчості Івана Кулеця (1880—1952) є характерною спочатку сецесійна, потім посткубістична ор'єнтація. Притаманними рисами його живописних та скульптурних праць є ясність, експресивність, досконало продумана структура композиції. Він не боїться нагромадження форм, пересікання та переплетення площин, які створюють потрібний ритм та цілісність твору. Значну роль в його живописі має контурна лінія та гармонійна кольорова гама. Живописець Павло Громницький (1889—1976) відомий передусім як пейзажист. Його численні картини свідчать про тонке чуття поєднування кольорів. Михайло Бринський (1883—1957) став відомим культурній громадскості як автор першого скульптурного портрету В. І. Леніна в Чехословаччині (1924 р.). Переважну більшість своєї творчості він присвятив портретному жанру („Т. Г. Шевченко“, „В. І. Ленін“). Цінними є також його жанрові пластики. Олена Мандич (1902—1976) належить між наші перші жінки, які займалися скульптурою професійно. Пам'ятники, авторкою яких вона є, стоять в Пряшеві, Užгороді та в інших містах. Вони присвячені О. Духновичу, А. Добрянському, А. Митраку та дальшим видатним діячам українського населення в Карпатах.

Medzi najvýznamnejších maliarov minulého storočia ukrajinského pôvodu patria Michal Mankovič (1785—1853), Jozef Zmij-Miklošík (1792—1841) a Ignác Roškovič (1854—1915). V expozícii sú zo spomenutých zástupení prví dvaja. V ich dielach badáme stopy klasicizmu.

Výraznú aktivitu v oblasti ukrajinskej výtvarnej kultúry v Československu zaznamenávame v medzivojnovom období. Okrem maliarov sa začínajú uplatňovať aj sochári.

Pre nedávno znovuobjavenú tvorbu Ivana Kuleca (1880—1952) je príznačná spočiatku secesná, neskôr postkubistická orientácia. Charakteristickými črtami jeho maliarskych a sochárskych prác je jasnosť, expresívnosť, dokonale premyslená štruktúra kompozície. Nebojí sa nahromadenia foriem, pretínania a prelínania plôch, ktoré vytvárajú nevyhnutný rytmus a celistvosť diela. Významnú úlohu má v jeho maľbe štylizovaná obrysová línia a harmonická farebná škála.

Maliar Pavol Hromnický (1889—1976) je známy predovšetkým ako krajinár. Jeho početné obrazy svedčia o vycibrenom farebnom cítení.

Mychajlo Brynskyj (1883—1957) vstúpil do povedomia kultúrnej verejnosti ako autor prvého sochárskeho portréту V. I. Lenina v Československu (1924). Prevažnú časť svojej tvorby venoval portrétom, no hodnotné sú aj jeho žánrové plastiky.

Helena Mandičová (1902—1975) je jednou z prvých ukrajinských žien sochárok — profesionálok. Jej pamätníky stoja v Prešove, Užhorode a inde. Sú späté s menami A. Duchnoviča, A. Mitraka, A. Dobrjanského a ďalších osobností z radov ukrajinského obyvateľstva východného Slovenska a Zakarpatskej Ukrajiny.

IV.

29. Йосиф Змій-Міклошик. Портрет чоловіка з книгою. Олія, полотно, 73 × 58,8 см. Без підпису. З фондів Пряшівської галереї образотворчого мистецтва. Інв. № 0/386.

29. Jozef Zmij-Miklošik: Portrét muža s knihou. Olej, plátno, 73 × 58,8 cm. Neznačené. Majetok Galérie výtvarného umenia v Prešove. Inv. č. 0/386.

30. Олена Мандич. Портрет О. Духновича. 1932. Тонований гіпс. Висота 65 см. Підпис вправо внизу Е. Мандичъ. Інв. № 623/70.

30. Helena Mandičová: Portrét O. Duchnoviča. 1932. Patinovaná sadra, výška 65 cm. Značené vpravo dole zboku cyrilikou E. Mandič. Inv. č. 623/70.

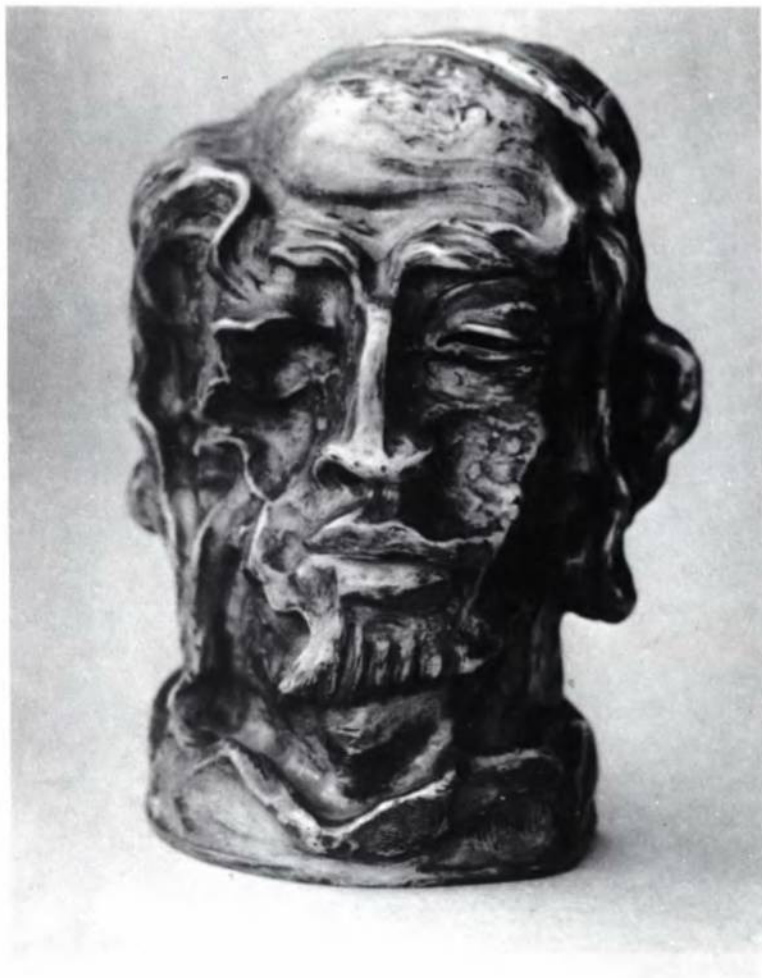
31. Іван Кулець. Лідиська жінка. Олія, полотно, 115 × 90 см. Без підпису. Інв. № 18/87.

31. Ivan Kulec: Lidická žena. Olej, plátno, 115 × 90 cm. Neznačené. Inv. č. 18/87.

32. Іван Кулець. Утоплена. Олія, полотно, 109 × 89 см. Без підпису. Інв. № 19/87.

32. Ivan Kulec: Utopená. Olej, plátno, 109 × 89 cm. Neznačené. Inv. č. 19/87.

33. Іван Кулець. Голова сліпого. Тонований гіпс, висота 24 см. Підпис вліво
внизу латиникою ІК. Інв. № 20/87.

33. Ivan Kulec: Hlava slepca. Patinovaná sadra, výška 24 cm. Značené z boku
vpravo dole J. K. Inv. č. 20/87.

34. Іван Кулець. Голова дівчини I. Тонований гіпс. Висота 23 см. Підпис
вліво внизу латиникою ІК. Інв. № 21/87.

34. Ivan Kulec: Hlava dievčata I. Patinovaná sadra, výška 23 cm. Značené z boku
vľavo dole J. K. Inv. č. 21/87.

Центральне місце в експозиції галереї займають твори народного художника Дезидерія Миллого (1906—1971). В трьох приміщеннях показані його картини, починаючи періодом навчання в Празі і кінчаючи 1970 роком.

Дезидерій Миллий, член Генералії 1909, увійшов в історію модерного образотворчого мистецтва на Словаччині як один з його основоположників. Він народився в мальовничому українському селі Кийов, що біля Сабінова. Чарівна природа, скромні та працьовиті люди, їх звичаї, свята, сумна доля стали для нього бездонним джерелом натхнення. В середовищі багаточисленної сім'ї Дезидерій Миллий з дитячих років пізнає гіркий присмак намагань людини до самостійної духовної орієнтації. Тривалим для нього є захоплення неповторністю образного світу міфологічного характеру. Свого часу він навіть сам пробував свої сили в трансформуванні культурної спадщини у нас збережених ікон з виразним народним впливом.

В період 1917—1922 рр. Миллий відвідує середню школу, спочатку в Левочі, а від 1922 року в Пряшеві. Потім там продовжує навчання в руській учительській семінарії. Посередництвом тодішнього директора цього закладу Олександра Дзіяка двадцятирічний Миллий, при діючій допомозі своєї матері, опиняється у 1926 році в Празі. Поступив там у Художньо-промислову школу. Головними його вчителями стали професори Йосеф Шуссер, Арношт Гофбауер та Карел Шпиллар.

Протягом празьких студій Миллий був у дружніх відносинах зі своїми ровесниками, в майбутньому видатними словацькими митцями — Яном Мудрохом, Йозефом Бендіком і українським художником із Закарпаття Федором Манайлом. Ян Мудрох пізніше про

Центральне місце в експозиції галереї мають діла національного митця Дезидера Миллого (1906—1971). В трьох приміщеннях є представлена його творчість від періоду навчання в Празі до року 1970.

Дезидер Миллий, член Генералії 1909, потрапив до історії сучасного образотворчого мистецтва на Словаччині як один з його засновків. Народився в українській дідині Кийов недалеко Сабінова. Чарівна природа, скромні та працьовиті дідинські люди, їх звички, свята, трагічний осуд стали для нього невичерпним джерелом натхнення. Дезидер Миллий, виростаючи в середовищі багаточисельної родини, від дитячих років знає гіркий смак працьовитості людини до самостійної духовної орієнтації. Тривалим для нього є захоплення неповторністю образного світу міфологічного характеру. Свого часу він навіть сам пробував свої сили в трансформуванні культурного спадку багатьох у нас збережених ікон з виразним народним впливом.

В роках 1917—1922 відвідує Дезидер Миллий середню школу в Левочі а від року 1922 в Прешові. В Прешові потім навчався на руській учительській школі. Посередництвом тодішнього директора цього закладу Александра Дзіяка а за підтримки своєї матері двадцятирічний Миллий потрапляє у 1926 році в Прагу, де навчається на художньо-промисловій школі. Його головними учителями стали проф. Йосеф Шуссер, проф. Арношт Гофбауер а проф. Карел Шпиллар.

Під час празьких студій Миллий знайшов друзів серед ровесників, пізніше сучасних словацьких образотворчих митців, наприклад Яна Мудроха, Йозефа Бендіка а митця з Закарпатської України Федора Манайла. Ян Мудрох про Дезидера Миллого пізніше написав: „В роках 1930—1931 зустрів мене в Празі на художньо-промисловій школі у професора Гофбауера з багатьма талановитими людьми, які багато працювали а часто дискусювали про сучасне мистецтво... Серед них був і скромний Картаторус,

Миллого написав: „В 1930—31 роках я зустрів у Празі в Художньо-промисловій школі у професора Гофбауера талановитих людей, які багато працювали та часто розмовляли про модерне мистецтво... Між ними був і тихий та скромний карпатянин, який мене дуже зацікавив. Звали його Дезидерій Миллий. Його талант обіцяв багато. Ми жили в студентській колонії на Летній, де часто, коли я повертався з лекцій, була для мене несподіванкою картина незвичайного квадратного формату. Це була Миллим вимріяна жіноча постать, яку находимо на його картинах в різних варіантах. Вона подібна приблизно на теперішню його картину «Блудниця»... Від Миллого я багато чому навчився. Я його дуже поважав з-за характеру та працьовитості... Він любив Рембрандта та Леонарда. В модерній галереї я часто його бачив перед картиною Гогена в Гаїті. Вона йому дуже подобалась. Це було помітно і на тодішніх його картинах.“ (Elán, 14, Bratislava, 1943, № 3, стор. 5.)

Під час дворічної військової служби (1933—1934) в Кошицях та Єлшаві Миллий має можливість працювати на літографічному камені. Виникає серія літографій. Між ними виділяються *Наша доля* (Вигнані з поля), *Ніжність* — обі 1934 року. Миллий в них проявляється як художник соціального та одночасно й ліричного бачення. Даний мотив фігури жінки став у його дальшій творчості архітипом у зображуванні жіночих постатей.

На прохання своїх батьків Дезидерій Миллий в 1935 р. приймає місце вчителя в народній школі села Орлів. Виснажлива робота в сільській школі лишає Миллому мало часу для реалізації його задумів, планів у образотворчому мистецтві.

Рідний край давав йому безліч художніх ідей, але мінімум можливостей для їх здійснення. Ситуація тро-

кторій ма veľmi zaujal. Menoval sa Dezider Milly. Bývali sme na študentskej kolónii na Letnej, kde častokrát, keď som sa vrátil z prednášok, prekvapil ma obraz nezvyklého štvorcového formátu. Bola to Millym vysnená postava ženy, ktorá sa v rozličných obmenách vyskytuje na jeho obrazoch. Podobná je asi terajšiemu jeho obrazu «Blúdiaca»... Od Millyho som sa mnohému naučil. Veľmi som si ho vážil pre jeho charakter a pracovitost'... V modernej galérii som ho často vídal pred Gauguinovým obrazom z Tahiti. Veľmi sa mu páčil, a bolo to vidno i na jeho viedajších obrazoch.“ (Elán, 14, Bratislava 1943, č. 3, s. 5.)

Počas vojenskej služby (1933—1934) v Košiciach a Jelšave má Milly možnosť pracovať na litografickom kameni. Vzniká tak séria litografií, z ktorých vynikajú *Náš osud* (Vyhnaní z pôdy) a *Nežnosť* (1934). Milly sa v nich prejavuje ako umelec sociálneho a súčasne lyrického videnia. Motív ženskej postavy sa stal v jeho ďalšej tvorbe archetypom.

V roku 1935 prijíma Dezider Milly miesto učiteľa na ľudovej škole v Orlove. Namáhavá práca v dedinskej škole nenecháva však Millymu dostatok času na realizáciu vlastných myšlienok a plánov vo výtvarnom umení.

Rodný kraj znamená preňho nespočetné množstvo umeleckých ideí, no dáva mu minimum možností na ich realizáciu. Situácia sa o niečo zlepšila roku 1943, keď Milly začal pôsobiť na ruskom Učiteľskom ústave v Prešove. Po oslobodení učí krátko vo Svidníku. V rokoch 1945—1946 pracuje v Košiciach na oddelení osvety a kultúry Referátu ukrajinského školstva. Súčasne je členom prezídia Ukrajinskej národnej rady Prjaševščiny — orgánu Ukrajincov žijúcich na Slovensku. V roku 1946 sa presťahoval do Bratislavy, kde od nasledujúceho roka učil na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity. V roku 1949 odtiaľ odchádza na Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave. Tam pôsobil až do konca svojho života.

хи покращала з 1943 року, коли Миллий став виклада-ти в Пряшівській руській учительській семінарії. Після визволення короткий час вчителює в Свиднику. В 1945—1946 роках працює в Кошицях на відділі освіти та культури Реферату українського шкільництва. Одночасно він член Президії Української Народної Ради Пряшівщини. В 1946 році переїхав у Братіславу, де від 1947 року викладав на Педагогічному факультеті Словацького університету. Звідти у 1949 році перейшов викладати в новоутворену Вищу школу образотворчого мистецтва. Там він працював аж до кінця свого життя.

В 1946 році став членом КПЧ. Його вступ в ряди комуністів був закономірним результатом всієї його попередньої громадської та мистецької діяльності, для якої було характерне прогресивне суспільне думання, симпатії до Радянського Союзу, антивоєнне, антифашистське, гуманістичне спрямування творчості.

Хоча перші твори після закінчення Художньо-промислової школи Дезидерій Миллий виставляє ще в 1940 році в Пряшеві (разом з Михайлом Дубасом та Євою Бісс) та в 1943 році в Братіславі, його художня здібність могла більш повно розвинутиись тільки після визволення. В творчості митця спостерігаємо поглиблення відношення до дійсності та збагачення кольорового рішення. Найбільше це відчутно в його пейзажних картинах. В них набуває сили й звучання чуттєве, оптичне „переживання“ мотиву і його образне тлумачення. В його творах, чи то вже в невеликому рисунку, або розмірній композиції, домінує імпресивність.

В 1946 са Milly stáva členom KSČ. Vstup do radov komunistov bol zákonitým výsledkom jeho predchádzajúcej spoločenskej a umeleckej činnosti, pre ktorú bolo charakteristické pokrokové myslenie, sympatie k Sovietskemu zväzu, protivojnové, antifašistické a humanistické zameranie tvorby.

Aj keď svoje prvé práce po skončení Umelecko-priemyselnej školy v Prahe vystavoval Dezider Milly ešte v roku 1940 v Prešove (spolu s Michalom Dubayom a Evou Bissovou) a v roku 1943 v Bratislave, jeho výtvarné schopnosti sa mohli plnšie rozvinúť až po oslobodení. V tvorbe umelca pozorujeme prehĺbenie vzťahu ku skutočnosti a obohatenie farebného riešenia. Najviditeľnejšie je to v krajinárskych kompozíciách. Zosilňuje sa v nich citové, optické „prežívanie“ motívu a jeho obrazové tlmočenie. V každom jeho diele, či už ide o rozmerné plátno, alebo nevelkú kresbu, dominuje impresivnosť.

V.

З творчості Дезидерія Миллого
(до 1945 р.)

Z tvorby Dezidera Millyho
(do roku 1945)

35. Портрет Н. Ч. 1929—1930. Олія, полотно, 70 × 55,8 см. Підпис вліво
внизу Д. Миллий 29—30. Інв. № 833/77.

35. Portrét N. Č. 1929—1930. Olej, plátno, 70 × 55,8 cm. Značené vľavo dole
cyrilikou D. Myllyj 29—30. Inv. č. 833/77.

36. Портрет бабусі. 1930. Олія, полотно, 93,3 × 56,8 см. Підпис вправо внизу: Д. Миллий — 30. Інв. № 847/77.

36. Portrét starej mamy. 1930. Olej, plátno, 93,3 × 56,8 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 30. Inv. č. 847/77.

37. Заручини. 1942. Олія, полотно, 90,3 × 81 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 42. Інв. № 919/77.

37. Zásnuby. 1942. Olej, plátno, 90,3 × 81 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 42. Inv. č. 919/77.

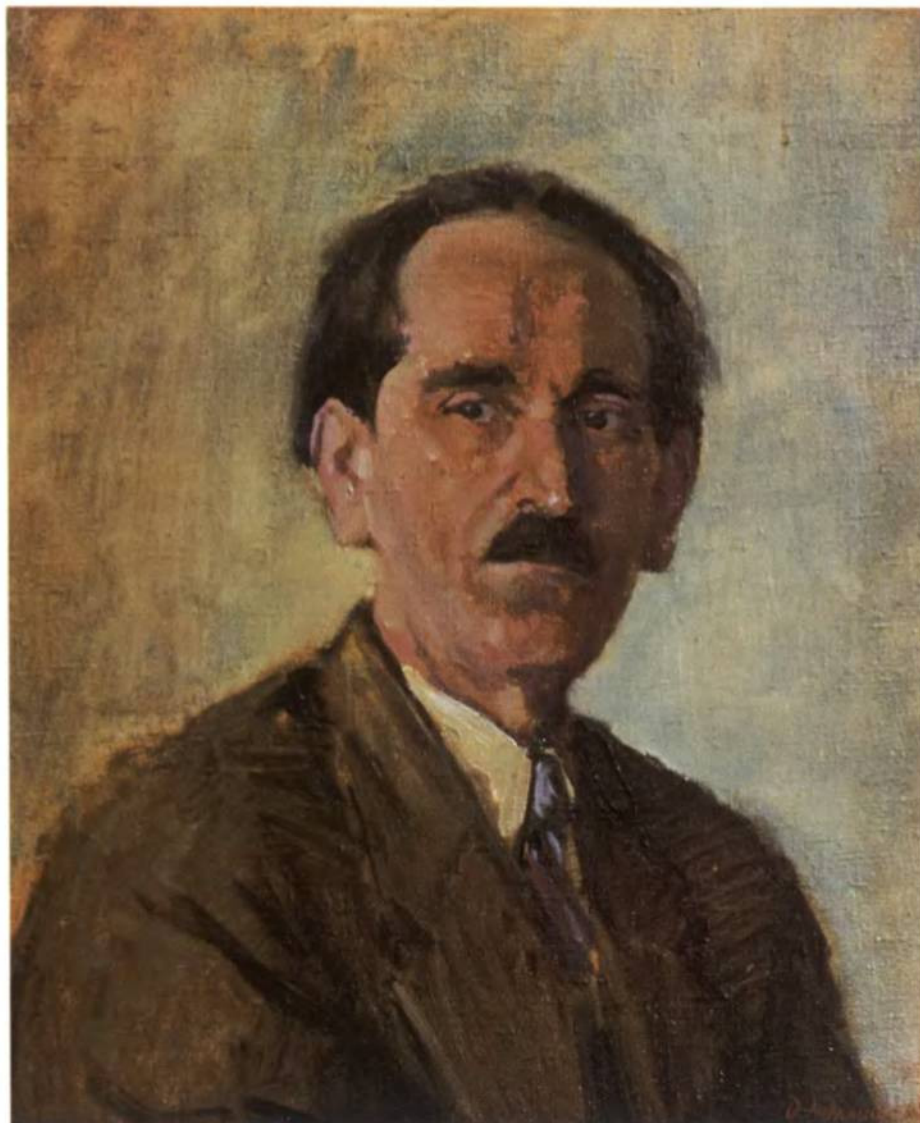

38. Кривий ярк. 1943. Олія, полотно, 45,2 × 65 см. Підпис
вправо внизу Д. Миллий — 43. Інв. № 857/77.

38. Krivý jarok. 1943. Olej, plátno, 45,2 × 65 cm. Značené
vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 43. Inv. č. 857/77.

39. Автопортрет. 1943. Олія, полотно, 55 × 45 см. Підпис
вправо внизу Д. Миллий — 43. Інв. № 17/85.

39. Autoportrét. 1943. Olej, plátno, 55 × 45 cm. Značené vpra-
vo dole cyrilikou D. Myllyj — 43. Inv. č. 17/85.

40. Польова робота. 1941. Олія, полотно, 54,8 × 96,8 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 41. Інв. № 861/77.

40. Práca na poli. 1941. Olej, plátno, 54,8 × 96,8 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 41. Inv. č. 861/77.

41. Закохані. 1942. Темпера, картон, 35,5 × 49,5 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 42. Інв. № 888/77.

41. Milenci. 1942. Tempera, kartón, 35,5 × 49,5 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 42. Inv. č. 888/77

Подорожуючи по Словаччині зі своїми колегами та студентами, Миллий познайомився з різними типами пейзажу. Він малював на Дєтві, Ораві та Липтові.

Всі мистецтвознавці, які займались творчістю Дезидерія Миллого, підкреслювали в ній те, що не зустрінемо ні в одного з його ровесників-художників на Словаччині — наявність праць, які були інспіровані фольклорним багатством українського етносу Східної Словаччини. Він першим звернув увагу на це багатство і його художні скарби зобразив через призму свого світосприймання. Вплив народних традицій проявився особливо в просвітленні палітри, в акцентуванні контуру та декоративності, зокрема в акварелях та монотипіях. Елементи трансформації декотрих знаків народної ікони українців Східної Словаччини появляються в грав'юрах по дереві, ліноритах. Передусім — це застилість, статичність фігур, їх силуетність, важлива роль рисунка, підкреслена площинність композиції (*Безнадія* — дереворит 1948 р., *Мату* — дереворит 1949 р.).

Діапазон технік та жанрів в Миллого дуже широкий. Він малює пейзажі, фігуральні композиції, портрети, натюрморти. Ілюструє твори Івана Краска, Рудольфа фабри, „Українські балади Східної Словаччини“. За проект на завісу Театру ім. П. О. Гв'єздослава отримав другу премію (1951 р.). Він був співавтором сценічного оформлення постановки *Марини* Сладковича в Словацькому національному театрі (разом з Я. Мудрохом, 1958 р.).

Визначне місце в творчості 40—50 років посідає тема Токаїка і трагічних подій в цьому селі. Їй присвячено багато картин, графічних творів, які поєднуються в цикли. Перший раз виставляв картини на таку тему в 1949 році на IV-ій загальнословацькій

Cestujúc po Slovensku so svojimi kolegami a študentmi venuje sa Dezider Milly rôznym typom krajiny. Maľoval v Detve, na Orave i v Liptove.

Všetci historici umenia, ktorí sa zaoberali tvorbou Dezidera Millyho, zdôrazňovali v nej práce inšpirované folklórnym bohatstvom a históriou ukrajinského etnika na východnom Slovensku. Ako prvý si začal všímať toto bohatstvo a jeho umelecké poklady zobrazil cez prizmu vlastného vnímania sveta. Vplyv ľudových tradícií sa prejavil najmä vyjasnením palety, zdôrazňovaním obrysů a dekoratívnosťou. Týka sa to predovšetkým akvarelov a monotypií. V jeho drevorytoch a linorytoch sa objavujú prvky transformácie niektorých znakov ľudovej ikony Ukrajinců východného Slovenska — najmä statickosť figúr, ich siluetnosť, významná úloha kresby, zdôrazňovaná plošnosť (*Bez nádeje*, drevoryt, 1948; *Matka*, drevoryt, 1949).

Škála technik a žánrov v Millyho tvorbe je veľmi široká. Maľuje krajinky, figurálne motívy, portréty i zátišia. Ilustruje diela Ivana Krasku, Rudolfa Fábryho, ukrajinské balady východného Slovenska. Za návrh na oponu divadla P. O. Hviezdoslava dostal v roku 1951 druhú cenu. Bol spoluautorom scénickej výpravy Sládkovičovej *Maríny* v Slovenskom národnom divadle (spolu s J. Mudrochom; 1958).

Významné miesto v tvorbe 40.—50. rokov má téma Tokajíka a jeho tragických udalostí. Autor jej venuje veľa obrazů a grafických listů vytvárajúcich cykly. Po prvýkrát vystavoval obraz na takúto tému v roku 1949 na IV. celoslovenskej výstave. Tokajík a jeho hrdinskí ľudia sa stali neodmysliteľnou súčasťou umelcovho diela. Stále sa k nemu vracal a vyslovoval tak svoj protest proti fašizmu a vojne. Humanistický obsah diel z vojnových rokov v nich dostal konkrétnu podobu. Za obrazy na túto tému bola Millymu v roku 1958 udelená cena v súťaži „Hrozby

виставці. Токаїк, його героїчні люди ніколи не зійшли з поля зору художника. Він до нього постійно вертався, щоб висловити свій протест проти війни та фашизму. Гуманістичний зміст творів звоєнних років дістав тут конкретну форму. За картини на цю тему одержав Миллий другу премію за живопис в змаганні „Загрози та надії людства“ (1958 р.) і в 1962 році першу премію за живопис в змаганні „КПЧ в боротьбі за соціалізм та комунізм“.

a nádeje ľudstva“ a v roku 1962 prvá cena v súťaži „KSČ v boji za socializmus a komunizmus”.

VI.

З творчості Дезидерія Миллого
(1946—1960 pp.)

Z tvorby Dezidera Millyho
(1946—1960)

42. Обжинки. 1946. Олія, полотно, 80 × 91 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 46. Інв. № 915/77.

42. Dožinky. 1946. Olej, plátno, 80 × 91 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 46. Inv. č. 915/77.

43. Відводження ув'язненого. 1946. Олія, картон, 36,2 × 44,7 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 46. Інв. № 808/77.

43. Odvádžanie väzňa. 1946. Olej, kartón, 36,2 × 44,7 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 46. Inv. č. 808/77.

44. Лежача оголена. 1947. Олія, полотно, 51,2 × 101,7 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 47. Інв. № 834/77.

44. Ležiaci akt. 1947. Olej, plátno, 51,2 × 101,7 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 47. Inv. č. 834/77.

45. На відході (Токаїк) (фрагмент). Біля 1948. Олія, полотно, 80 × 130 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий. Інв. № 901/77.

45. Na odchode (Tokajík) (detail). Okolo roku 1948. Olej, plátno, 80 × 130 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj. Inv. č. 901/77.

46. Вид на частину експозиції
з творами Дезидерія Миллого.

46. Pohľad na časť expozície s diela-
mi Dezidera Millyho.

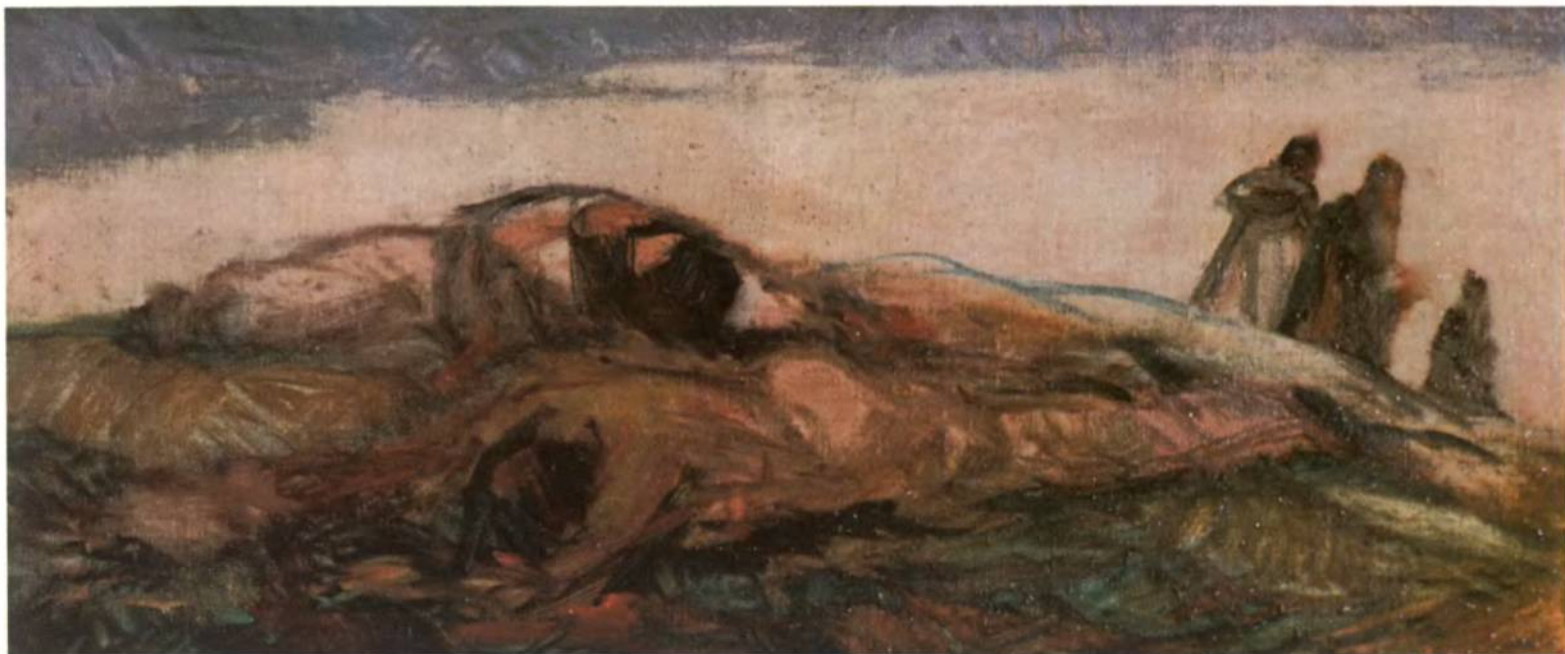
47. Сімейна ідилія. ± 1952—1954. Олія, картон, 35 × 53,9 см. Без підпису. Інв. № 936/77.

47. Rodinná idyla. ± 1952—1954. Olej, lepenka, 35 × 53,9 cm. Neznačené. Inv. č. 936/77.

48. Автопортрет. 1956. Олія, полотно, 63,3 × 52,3 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 56. Інв. № 973/77.

48. Autoportrét. 1956. Olej, plátno, 63,3 × 52,3 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 56. Inv. č. 973/77.

49. Доконано. 1956. Олія, полотно, 31 × 70 см. Підпис вправо внизу
Д. Миллий — 56. Інв. № 867/77.

49. Dokonáno. 1956. Olej, plátno, 31 × 70 cm. Značené vpravo dole cyrilikou
D. Myllyj — 56. Inv. č. 867/77.

50. Ліптов. 1957. Олія, полотно, 45,2 × 60,4 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 57. Інв. № 850/77.

50. Liptov. 1957. Olej, plátno, 45,2 × 60,4 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 57. Inv. č. 850/77.

51. Натюрморт з яблуками. 1958. Олія, картон, 33,5 × 49,6 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 58. Інв. № 794/77.

51. Záušie s jablkami. 1958. Olej, kartón, 33,5 × 49,6 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 58. Inv. č. 794/77

52. Букет. 1959. Олія, картон, 46 × 30 см. Підпис вправо
внизу Д. Миллий — 59. Інв. № 830/77.

52. Kytica. 1959. Olej, lepenka, 46 × 30 cm. Značené vpravo dole
cyrilikou D. Myllyj — 59. Inv. č. 830/77.

53. Ридання. Токаїк. 1959. Олія, полотно, 90 × 78,8 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 59. Inv. № 912/77.

53. Nárek. Tokajik. 1959. Olej, plátno, 90 × 78.8 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 59. Inv. č. 912/77.

Від початку 60-х років в творчості Миллого переважає пейзаж. Свідченням того, як сильно він любив природу, рідний край, є його слова: *„Якби я не провів дитинство в сільському середовищі, я би на старість був бідніший. Завдяки цій дійсності я існую і сьогодні в цих дорогоцінних враженнях та пізнаннях, які власне детермінували і мою творчість останніх років, коли я вернувся до того хрустально чистого сприймання художньої емоції... постійно блукаю по полях, по ріллях, біля горбків, по горбках, ... сюжети черпаю з рідної околиці. Мене завжди приваблювала далечінь, простір. Я досить пізно приблизився до їх дійсного пізнання. Виникнення картини зумовлює довготривала медитація, тиха розмова з природою“* (1970 р.).

Його ранні пейзажні роботи визначаються експресивністю та емоціональністю. В період після 1949 року до початку 60-х років художник акцентував оптичне сприймання, описний підхід до дійсності. До певної міри це було результатом того, що він знаходився, подібно як і інші митці в той час, під тиском постійних впливів. Останні роки — це синтез, художня зрілість Миллого. Художник відхиляє нам двері в „своєрідну художню правду — красу“. Він вертається до своїх попередніх досягнень, творчо трансформує їх, особливо досягнення 40-х років. Краєвиди стають більш поетичні. Миллий поглиблює і їх медитативність. На місці імпресивних, ділених мазків стають великі площини. Він малює картини, які є „гармонією ока, розуму і чуття“. Дивують вони нас легкістю, ясністю, простотою. Але за тим ховаються результати ціложиттєвої цілеспрямованої творчої роботи художника. Композиції цього часу усіх форматів тягнуться до монументальності. В переважній більшості в них підкреслена горизонтальність. Рух затих, наступив

Od začiatku šesťdesiatych rokov prevažuje v Millyho tvorbe krajina. Svedectvom toho, ako veľmi mal rád prírodu a rodný kraj, sú jeho slová: *„Keby som nezažil detstvo v dedinskom prostredí, bol by som na starobu ochudobnený. Vďaka tejto skutočnosti existujem aj dnes v týchto vzácných dojmach a poznaniach, ktoré vlastne determinovali aj moju tvorbu posledných rokov, keď som sa vrátil k tomu krištáľovo čistému absorbovaniu emócie výtvarnej... stále sa motám medzi roľami, na roliach, pri kopcoch, na kopcoch... námety čerpám z rodného chotára. Vždy ma štekľila dialava, priestor a dosť pozde som sa priblížil jeho skutočnému poznaniu. Vznik obrazu podmieňuje dlhodobá meditácia, tichý rozhovor s prírodou“* (1970).

Jeho rané krajinárske práce sú poznačené expresívnosťou a silným emocionálnym nábojom. V období po roku 1949 do začiatku 60. rokov umelec zdôrazňoval optické vnímanie, niekedy až opisné chápanie skutočnosti. Do istej miery to bol dôsledok, podobne ako u iných výtvarníkov v tom čase, tlaku rôznych bočných vplyvov. Posledné roky sú syntézou, umeleckou zrelosťou Millyho. Maliar pootvára dvere k „svojráznej umeleckej pravde — kráse“. Vracia sa k svojim predchádzajúcim dielam, tvorivo ich transformuje. Týka sa to v prvom rade povojnových prác. Krajiny sa stávajú poetickejšie. Milly prehľbuje ich meditatívnosť. Impresívne, delené ťahy štetca nahrádza veľkými plochami. Maľuje obrazy, ktoré sú „harmóniou oka, rozumu a citu“. Udivujú nás ľahkosťou, jasnosťou, jednoduchosťou. Za tým sú však skryté výsledky umelcovej cieľavedomej tvorivej práce. Kompozície diel všetkých formátov majú v tomto období črty monumentálnosti. V prevažnej väčšine týchto prác zdôrazňuje autor horizontálnosť. Pohyb sa zastavil, nastúpil pokoj, čas na tiché rozjímanie. Krajiny sú monumetalizované, bez detailov; akoby sa na ne maliar pozerал z ďalekého časopriestoru.

спокій, пора для тихих роздумів. Краєвиди без деталей. Ніби художник дивився на них дуже здалека, в просторі і в часі.

Творчість Дешидерія Миллого свідчить про його віддану любов до рідного краю, батьківщини. Йому вдалося в картинах пропорціонально поєднати раціональність та емоціональність, як малокотрому митцю. За ціложиттєву творчість, заслужну суспільну та педагогічну діяльність вручили йому в 1971 році звання „Народний художник“.

Dielo Dezidera Millyho svedčí o oddanosti a láske k vlasti, k rodnému kraju. Proporcionalne ako málokto v ňom spojil racionálnosť a emocionálnosť. Za celoživotnú tvorbu, záslužnú spoločenskú a pedagogickú činnosť udelil prezident ČSSR v roku 1971 Deziderovi Millymu titul národný umelec.

VII.

З творчості Дезидерія Миллого
(1961—1971 pp.)

Z tvorby Dezidera Millyho
(1961—1971)

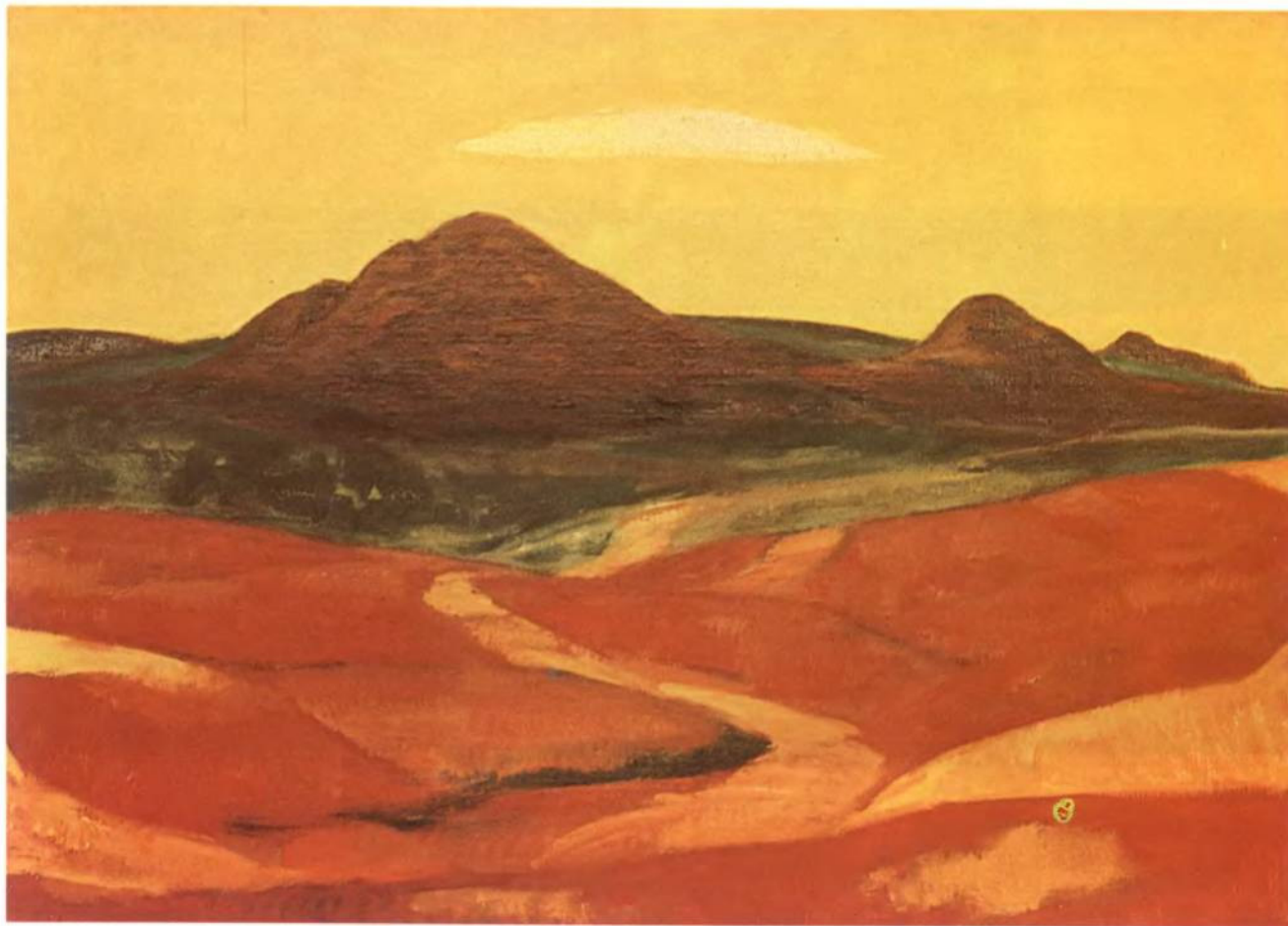
54. Червоний краєвид. 1964. Олія, картон, 37 × 51,5 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 64. Інв. № 818/77.

54. Červená krajina. 1964. Olej, lepenka, 37 × 51,5 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 64. Inv. č. 818/77.

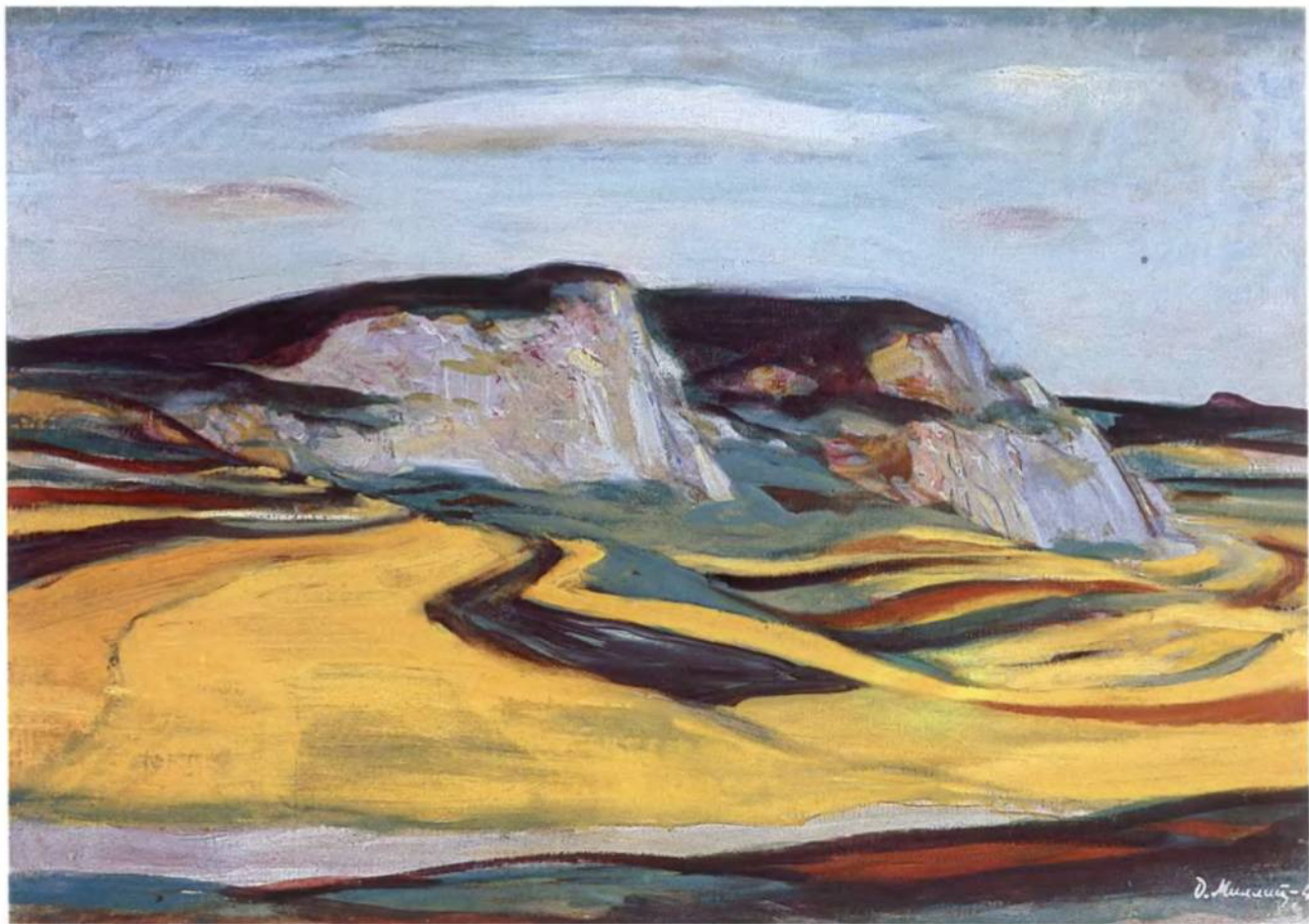
55. Рівнина. 1965. Олія, картон, 32 × 65 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий
— 65. Інв. № 209/83.

55. Rovina. 1965. Olej, lepenka, 32 × 65 cm. Značené vľavo dole cyrilikou
D. Myllyj — 65. Inv. č. 209/83.

56. Вечір під скелями. 1967. Олія, полотно, 60,4 × 86 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 67. Інв. № 913/77.

56. Večer pod skalami. 1967. Olej, plátno, 60,4 × 86 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 67. Inv. č. 913/77.

57. Краєвид зі скелями. ± 1966—1969. Олія, полотно, 45 × 65 см. Без підпису. Інв. № 926/77.

57. Krajina s bralami. ± 1966—1969. Olej, plátno, 45 × 65 cm. Neznačené. Inv. č. 926/77.

58. Краєвид біля Кривого ярку. 1968. Олія, картон, 46,4 × 64,9 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 68. Інв. № 895/77.

58. Krajina pri Krivom jarku. 1968. Olej, lepenka, 46,4 × 64,9 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 68. Inv. č. 895/77.

59. Засніжений краєвид II. 1968. Олія, полотно, 54 × 70,3 см. Підпис вправо внизу Д. Миллий — 68. Інв. № 870/77.

59. Zasnežená krajina II. 1968. Olej, plátno, 54 × 70,3 cm. Značené vpravo dole cyrilikou D. Myllyj — 68. Inv. č. 870/77.

60. Київське поле. 1968. Олія, сололіт, 40 × 46 см. Підпис вліво внизу
Д. Миллий — 68. Інв. № 208/83.

60. Kyjovské pole. 1968. Olej, sololit, 40 × 46 cm. Značené vľavo dole
D. Myllyj — 68. Inv. č. 208/83.

61. Схил Пустого поля. 1968. Олія, картон, 40 × 46 см. Підпис вліво внизу
Д. Миллий — 68. Інв. № 18/85.

61. Pustopofská stráň. 1968. Olej, lepenka, 40 × 46 cm. Značené vľavo dole
D. Myllyj — 68. Inv. č. 18/85.

62. Рілля. 1968. Олія, картон, 23,4 × 102 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 68. Інв. № 770/77.

62. Role. 1968. Olej, lepenka, 23,4 × 102 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 68. Inv. č. 770/77.

63. Вечірня балада II. 1969. Олія, картон, 20,5 × 101,8 см. Підпис вліво внизу Д. Миллий — 69. Інв. № 766/77.

63. Večerná balada II. 1969. Olej, lepenka, 20,5 × 101,8 cm. Značené vľavo dole cyrilikou D. Myllyj — 69. Inv. č. 766/77.

Тільки після визволення в 1945 році і особливо після Лютого 1948 заслугою ленінської національної політики КПЧ дістало можливість свobodно розвиватись в рамках чехословацької культури й образотворче мистецтво українців Чехословаччини. Багато майбутніх митців — вихідців з українського середовища пройшло фаховою освітою передусім в Празі та в Братиславі.

Між найвизначніших митців післявоєнного образотворчого життя на Словаччині належить своєю творчістю народний художник Орест Дубай (1919). Серед робіт Ореста Дубая находимо твори живописні та скульптурні, монументально-декоративні та графічні. Найбільший успіх, найбільш виразні творчі результати він досяг в естампах. О. Дубай був одним з перших наших художників, які у своїх творах зобразили трагічні події у східнославацькому селі Токаїк (цикл *In memoriam Tokajik*, 1949, лінорит).

На відміну від декотрих своїх ровесників (напр., В. Гложнік), які підходять до передачі подібних тем аналітично, „розпотрошують“ внутрішній світ людини зі всіма її почуттями і підкреслюють її психологічну сторону, Дубай дивиться більш узагальнено. Він не роздрібнює композицію, не путається в деталях, а сумарно передає головні, рішаючи для його задуму, сцени.

Орест Дубай не висловлює свої думки вголос, але тихо, ненастирливо, без зайвого пафосу. На вигляд, простими засобами досягає сильного враження. Він любить природу, дерева. Він вмис ними передати найглибші почуття людини, внутрішні її переживання, думки, мрії. Найбільшу частину в графічній творчості О. Дубая займає тематика мирного життя — будівничі мотиви, ігри дітей і т. п. Хоч найчастіше вживає тільки

Rozvíjať výtvarnú činnosť Ukrajincov Československa v rámci československej kultúry bolo možné až po oslobodení v roku 1945 a najmä po februári 1948. Veľkú zásluhu má na tom leninská národnostná politika KSČ. Jednotliví umelci získali odborné vzdelanie predovšetkým v Prahe a v Bratislave.

Medzi najvýznamnejšie osobnosti povojnového výtvarného života na Slovensku patrí národný umelec Orest Dubay (1919). V prácach Oresta Dubaya nájdeme diela maliarske a sochárske, monumentálno-dekoratívne i grafické. Najväčší úspech a najvýraznejšie tvorivé výsledky dosiahol v grafických listoch. Orest Dubay bol jedným z prvých výtvarných umelcov, ktorí vo svojom diele zachytili tragické udalosti východoslovenskej dedinky Tokajik (cyklus *In memoriam Tokajik*, 1949, linoryt).

Na rozdiel od niektorých rovesníkov, ktorí pristupujú k zobrazovaniu podobných tém analyticky, „rozpitvávajú“ vnútro človeka so všetkými jeho citmi a pocitmi a kladú dôraz na psychologickú stránku (napr. V. Hložník), Dubay je viac syntetik. Kompozíciu nerozdrobuje, neopája sa detailmi, ale sumárne podáva hlavné, pre jeho zámer rozhodujúce výjavy.

Orest Dubay nevyslovuje svoje myšlienky nahlas, ale potichu, nevtieravo, bez pátosu. Zdanlivo jednoduchými prostriedkami dosahuje veľký účinok. Má rád prírodu, stromy a vie nimi vyjadriť vnútorné pocity človeka, záchvevy jeho vnútra, túžby. Najväčšiu časť v Dubayovej grafickej tvorbe zaberá mierová tematika — budovateľské motívy, hry detí a pod. Hoci najčastejšie používa len čiernu a bielu farbu, jeho grafické listy sú plné efektu „farebnosti“.

Svoje koloristické čítanie môže prejavíť viac v maliarskych kompozíciách. V tejto časti tvorby sa venuje hlavne krajinomaľbe. Od prvých prác z konca štyridsiatych rokov, pre ktoré je charakteristická expresívna sila ťahov štetca,

чорний та білий кольори, його естампи наповнені ефектом „кольоровості“.

Більше простору для прояву свого кольористичного чуття він має в живописних композиціях. В цій частині своєї творчої діяльності присвятив себе, головне, пейзажу. Від перших праць з кінця сорокових років, для яких характерна експресивна сила мазків пензля, дійшов до більш узагальненого розуміння пейзажу — пейзажу плавних, взаємно переливаючих форм.

Оригінальні мотиви Адальберта Борецького (1910) із середовища карпатської природи та життя верховинців є складовою частиною збірок багатьох галерей у нас і в Радянському Союзі. Митцю вдалось в них зобразити простих людей праці та природу у всій красоті кольорів. Декотрі живописні твори мають трохи ідилічний настрій. Після переселення з Ужгороду в Кошиці в 1964 році його праці стають експресивнішими, з енергічними мазками. В гармонізації кольорів помітний вплив його вчителів Йосипа Бокшая та Адальберта Ерделі.

Юліус Мушка (1919) перший раз дав про себе знати широкий публіці в нашій післявоєнній українській культурі як ілюстратор дитячого часопису „Колокольчик“. В його дальшій творчості зустрічаємось майже зі всіма живописними жанрами. Ранні роботи зображують природу з підвищеною увагою до оптичного та художнього опису. Пізніше починає впроваджувати імпресіоністичне розуміння живопису. Певний час використовує стилізацію форми з нахилом до геометризації. Починаючи 70-ми роками, в його творчості набуває перевагу експресивне кольорове рішення з підкресленою контурною лінією та рисунком.

доспел k plošnejšiemu chápaniu krajiny. Sú to krajiny zaoblených, navzájom prelínajúcich sa tvarov.

Originálne motívy Vojtecha Boreckého (1910) z prostredia karpatskej prírody a života horalov sú súčasťou zbierok mnohých galérií u nás i v Sovietskom zväze. Podarilo sa mu v nich zobraziť jednoduchých pracovitých ľudí a prírodu v celej svojej farebnej kráse. Niektoré maľby majú idylický nádych. Po príchode z Užhorodu do Košíc (v roku 1964) sú jeho diela výrazne expresívne a majú razantný rukopis. V harmonizácii farieb vidieť vplyv jeho učiteľov Jozefa Bokšaja a Vojtecha Erdélyiho.

Július Muška (1919) sa po prvýkrát významnejšie zapísal do povojnovej ukrajinskej výtvarnej kultúry ako ilustrátor detského časopisu Kolokolčik. V jeho ďalšej tvorbe sa stretávame prakticky so všetkými maliarskymi žánrami. Pre rané práce zachytávajúce prírodu je charakteristická zdôraznená optickosť a výtvarná popisnosť. Neskôr začína autor ponímať maľbu impresionisticky. Istý čas uplatňuje tvarovú štylizáciu so sklonom ku geometrizácii foriem a od sedemdesiatych rokov expresívnu farebnú nadsádzku s výraznými ťahmi štetca a zdôrazňovanou kontúrou a kresbou.

Tvorba Štefana Hapáka (1921) je podmienená bezprostredným kontaktom s realitou a s ňou spojenými zážitkami. Epické ladenie reality je viditeľné predovšetkým v krajinomaľbe. Maliarovi v nej ide o zobrazenie prírodných krás, ale aj na prvý pohľad celkom obyčajných, nenápadných zákutí. Do kompozície spravidla umiestňuje človeka, alebo aspoň nepriamo poukáže na jeho prítomnosť. Do tematického okruhu Hapákovej angažovanej tvorby patria pracovné motívy, socialistická výstavba na východnom Slovensku a následná premena kedysi takmer idylickej krajiny. Početné sú diela čerpajúce z prostredia jeho rodného ukrajinského etnika. Týka sa to najmä

Творчість Степана Гапака (1921) зумовлена безпосереднім контактом з дійсністю та переживаннями, які з нею сполучені. Її епічне забарвлення видно передусім в пейзажах. Художнику в них розходиться про зображення краси природи, але й, на перший погляд, звичайних, мало помітних закутин. Як правило, він включає в композицію людину, або хоч непрямо вказує на її присутність. Мотиви праці, соціалістичної побудови на Східній Словаччині і слідує перетворення колись майже ідилічного пейзажу — складові частини ангажованої творчості Гапака. Багато полотен поєднано із середовищем його рідного українського етносу. Торкається це в першу пам'яток народної архітектури. Близьке відношення до етнографічного багатства, його трансформації та включення в сучасне соціалістичне село стало вихідним пунктом для багатьох картин, створюючих своєрідні цикли.

Хоч центральне місце в творчості Гапака посідає живопис олією, він працює і в інших техніках. Переважає між ними пастельна техніка. Якщо і декотрі з пастелей близькі своїм розумінням мотиву живопису олією, більшість з них вказує на іншу грань зображення дійсності. Митець в них непорівняно вільніший. Посилюється цим гра кольорів. Часто знаходимо й пейзажі ліричного плану.

В реалістичних традиціях продовжує творити Єва Бісс (1920). У фігуральних композиціях зображує історичні події та соціальні перетворення нашого краю. Багато уваги приділяє портретам. Зосереджується в них не тільки на коло найближчих людей, але й на історичні постаті, як наприклад, Олександр Духнович. В цій частині творчості Бісс вдалося виявити характер конкретної людини, її психічний стан. В пейзажних мотивах передає місця боїв за наше

пам'яток ľudovej architektúry. Blízky vzťah k národopisnému bohatstvu, jeho transformáciám a začleneniu do súčasnej socialistickej dediny sa stal východiskom pre mnoho Hapákových obrazov. Vytváral z nich svojrázne cykly.

Ťažisko tvorby Štefana Hapáka spočíva v olejomalbe, no venuje sa aj iným technikám, spomedzi ktorých prevažuje maľba pastelom. Aj keď niektoré z pastelov sú svojím chápaním blízke motívom olejomalby, väčšina z nich odráža skutočnosť iným spôsobom. Umelec sa v nich viac uvoľňuje, maľba sa stáva farebne expresívnejšia. Časté sú aj lyricky ladené krajinomalby.

V realistických tradíciách pokračuje Eva Bissová (1920). Jej figurálne maľby zaznamenávajú historické udalosti a sociálne premeny. Veľkú pozornosť venuje autorka portrétnej tvorbe. Zameriava sa v nej nielen na okruh najbližších ľudí, ale aj na historické osobnosti, akou bol napríklad Alexander Duchnovič. V podobizniach sa jej podarilo vyjadriť charakter portrétovaného i jeho psychický stav. Maliarkine krajinárske motívy zachytávajú miesta oslobodzovacích bojov, časté sú diela s etnografickou tematikou.

Krajina ako východisko pre tvorbu, ako návrat k inšpiračným zdrojom, ako výpoveď o človeku je prítomná v diele Pavla Markoviča (1924). Prvotné impulzy zo stretnutí s ľudovým umením sa premenili na množstvo štylizovaných linorytov a pastelov čerpajúcich z toho prameňa. Pri pohľade na neskoršie olejomalby cítiť, že autor prírodu vnímal a pretlmočil bezprostredne na mieste. Upúšťa v nich od predchádzajúceho výrazného kontúrovania, čím sa stávajú voľnejšie, impresívnejšie, vo viacerých prípadoch s melancholickým farebným ladením.

Koncom päťdesiatych rokov sa do výtvarného života zapojila početná skupina maliarov — absolventov vysokých škôl. Pre tvorbu Ivana Šafranka (1931) je charakteristic-

визволення, свій рідний край. Часто в її творчості можна зустріти праці з етнографічною тематикою.

Пейзаж, як передумова для творчості, як повернення до джерел натхнення, як свідоцтво про людину, наявний з творчому доробку Павла Марковича (1924). Першонаціальні імпульси із зустрічей з народним мистецтвом вилилися у велику кількість стилізованих ліноритів та пастелів. У пізніших творах, виконаних олією, відчувається, що природа є сприйманою і трансформованою безпосередньо в пленері. В них він відходить від попереднього виразного контурування. Цим його живопис стає вільнішим, більш імпресивним, а навіть в меланхолійному кольоровому ключі.

В кінці п'ятдесятих років в образотворче життя включилася численна група молодих живописців, випускників вищих шкіл.

Для творчості Івана Шафранка (1931) є характерною різnorodність творчого спрямування. Серед його праць найдемо кераміку, емалі, пластичні об'єкти, камерну скульптуру та графіку. Однак домінантою лишається живопис. Форма стилізації, якою досягає поетизацію композиції, не кокетує з глядачем, не є сполучена з дешевим ефектом. Він намагається нею своєрідно передати дійсність та уяву і так спонукає людину думати над картиною, і врешті-решт глибше зрозуміти мистецтво та творчі процеси в ньому.

Микола Диць (1931), зображуючи рідні орябинські мотиви, узагальнює їх. Так вони дістають ширше значення. Початкове зацікавлення фольклором не лишилося на більш-менш документальному рівні, але розвинулось у виразну живописну форму. Визначні моменти історії нашої батьківщини та українського етносу є далішим тематичним спрямуванням Диця.

Люди та пейзаж Східної Словаччини є центром

ка різnorodості творивého zamerania. Medzi jeho dielami nájdeme keramické práce, smalty, plastické objekty, drobnú plastiku aj grafiku. Dominantou však zostáva maľba. Štýl, ktorým dosahuje poetizáciu kompozície, sa divákovi nelíška, nie je spojený s lacným efektom. Snaží sa o svojrázne stvárnenie skutočnosti i predstáv, o podnietenie človeka uvažovať nad obrazom. V konečnom dôsledku mu ide o to, aby človek hlbšie pochopil umenie a tvorivé procesy.

Mikuláš Dic (1931) zobrazuje rodné jarabinské motívy, zovšeobecňuje ich, čím im dáva širšiu platnosť. Počiatkové zaujatie folklórom neostalo uňho na úrovni viac-menej dokumentárneho záznamu, ale rozvilo sa do výraznej maliarskej formy. Významné momenty histórie našej vlasti a ukrajinského etnika sú ďalším Dicovým tematickým okruhom.

Stredobodom pozornosti v tvorbe Andreja Gaj a (1932) sú ľudia a krajina východného Slovenska. Už koncom päťdesiatych rokov vytvoril sériu portrétov ukrajinských národných buditeľov (A. Duchnoviča, A. Pavloviča a ďalších). Problematike ukrajinského etnika v ČSSR zostal verný aj v ďalšom období.

Figurálne motívy sa stali prostriedkom autorovho tvorivého hľadania. V niektorých protivojnových obrazoch Gaj rozvíja tradície umelcov starších generácií — Jozefa Čapka a Cypriána Majerníka. V jeho tvorbe dominujú ľudové motívy. Aby ich vyjadril čo najlepšie, používa farby typické pre ľudové umenie — červenú, modrú, žltú a bielu a siluety postáv zdôrazňuje tmavým kontúrovaním. Ľudí zobrazuje väčšinou v pokoji, ale pohyb sa dá ľahko predvídať.

Majstrom krajiny a farby je Juraj Kresila (1932). Zdá sa, že väčšina jeho diel je namaľovaná farebne zdržanlivo. Ak sa však na ne zahľadíme pozornejšie, vycítíme prudké vzplanutie krotého temperamentu.

уваги в творчості Андрія Гая (1932). Вже в кінці п'ятдесятих років створив серію портретів українських народних будителів („О. Духнович“, „О. Павлович“ та ін.). Проблематиці українського етносу в ЧССР лишився вірним і в дальшому періоді.

Фігуральні мотиви стали засобом творчих пошуків митця. В декотрих своїх антивоєнних картинах Гай розвиває традиції художників старших поколінь — Йозефа Чапека та Ципріяна Масрника. Червоною ниткою в його творчості проходять народні мотиви. Для їх кращої передачі вживає кольори, які типові для народного мистецтва — червоний, синій, жовтий та білий. Силуети фігур підсилює темними контурами. Людей він зображує переважно в спокійному стані, але рух можемо в них легко вгадати.

Майстром пейзажу та кольору є Юрій Кресила (1932). Більшість його творів написано, на перший погляд, кольорово стримано. Та якщо на них довше й уважно подивимось, побачимо яскраві спалахи приборкуваного темпераменту.

Деяким портретним композиціям притаманне намагання передати людину так, якою вона є в дійсності або в уяві митця. Інші є більш узагальнені, стають портретами — типами. Особливо в зображеннях жінок. В натюрмортах Кресила звертається до простих буденних предметів. Так само як і Гай, часто акцентує контурні лінії, але форму не геометризує.

До наймолодших представників образотворчого мистецтва, які приносять свій вклад у розвиток нашої культури, належать живописці та графіки Михайло Чабала (1942), Михайло Лацко (1942), Федор Вицо (1944) та Николай Федькович (1945). Появилось і декілька талановитих скульпторів, як наприклад, Михайло Сухий (1942—1982) та Юрій Гавула (1942).

Pre portrétné kompozície je príznačné autorovo úsilie pretlmočiť a zobrazit' človeka, aký je v skutočnosti alebo v predstave umelca. Ďalšie viac zovšeobecňuje, čím sa stávajú portrétnymi-typmi, najmä ak zobrazuje ženy. V zátišiach sa Kresila venuje jednoduchým, každodenným predmetom. Podobne ako Gaj aj Kresila často zdôrazňuje obrysové línie.

K najmladším predstaviteľom výtvarného umenia, ktorí prispievajú k rozvoju ukrajinskej kultúry, patria maliari a grafici Michal Čabala (1942), Michal Lacko (1942), Fedor Vico (1944) a Nikolaj Feďkovič (1945). Objavilo sa aj niekoľko talentovaných sochárov, ako napríklad Michal Suchý (1942—1982) a Juraj Gavula (1942).

VIII.

64. Орест Дубай. Гравє. З циклу „Пісня життя“. 1958. Ігелорит, 60,3 × 30,4 см. Без підпису. Інв. № 186/85.

64. Orest Dubay: Grave. Z cyklu „Preseň života“. 1958. Igeloryt, 60,3 × 30,4 cm. Neznačené. Inv. č. 186/85.

65. Орест Дубай. Дукля. З циклу „Червоний прапор“. 1977. Ігелорит, 34,5 × 34,5 см. Без підпису. Інв. № 187/85.

65. Orest Dubay: Dukla. Z cyklu „Červená zástava“. 1977. Igeloryt, 34,5 × 34,5 cm. Neznačené. Inv. č. 187/85.

66. Степан Гапак. В Цигелці. 1959. Олія, полотно, 50 × 70 см. Підпис вліво внизу Ст. Гапак — 59. Інв. № 520/72.

66. Štefan Hapák: V Cigelke. 1959. Olej, plátno, 50 × 70 cm. Značené vľavo dole cyrilikou St. Hapak — 59. Inv. č. 520/72.

67. Єва Бісс. Над Шариським Шавником. 1984. Олія, картон, 30 × 40 см. Підпис вліво внизу Є. Бісс 84. Інв. № 13/85.

67. Eva Bissová: Nad Šarišským Štiavnikom. 1984. Olej, kartón, 30 × 40 cm. Značené vľavo dole cyrilikou Je. Biss 84. Inv. č. 13/85.

68. Адальберт Борецький. Конюхи. 1950—1955. Олія, полотно, 49 × 64 см. Підпис вправо внизу латиникою Борецьки. Інв. № 159/79.

68. Vojtech (Adalbert) Borecký: Konjari. 1950—1955. Olej, plátno, 49 × 64 cm. Značené vpravo dole Borecký. Inv. č. 159/79.

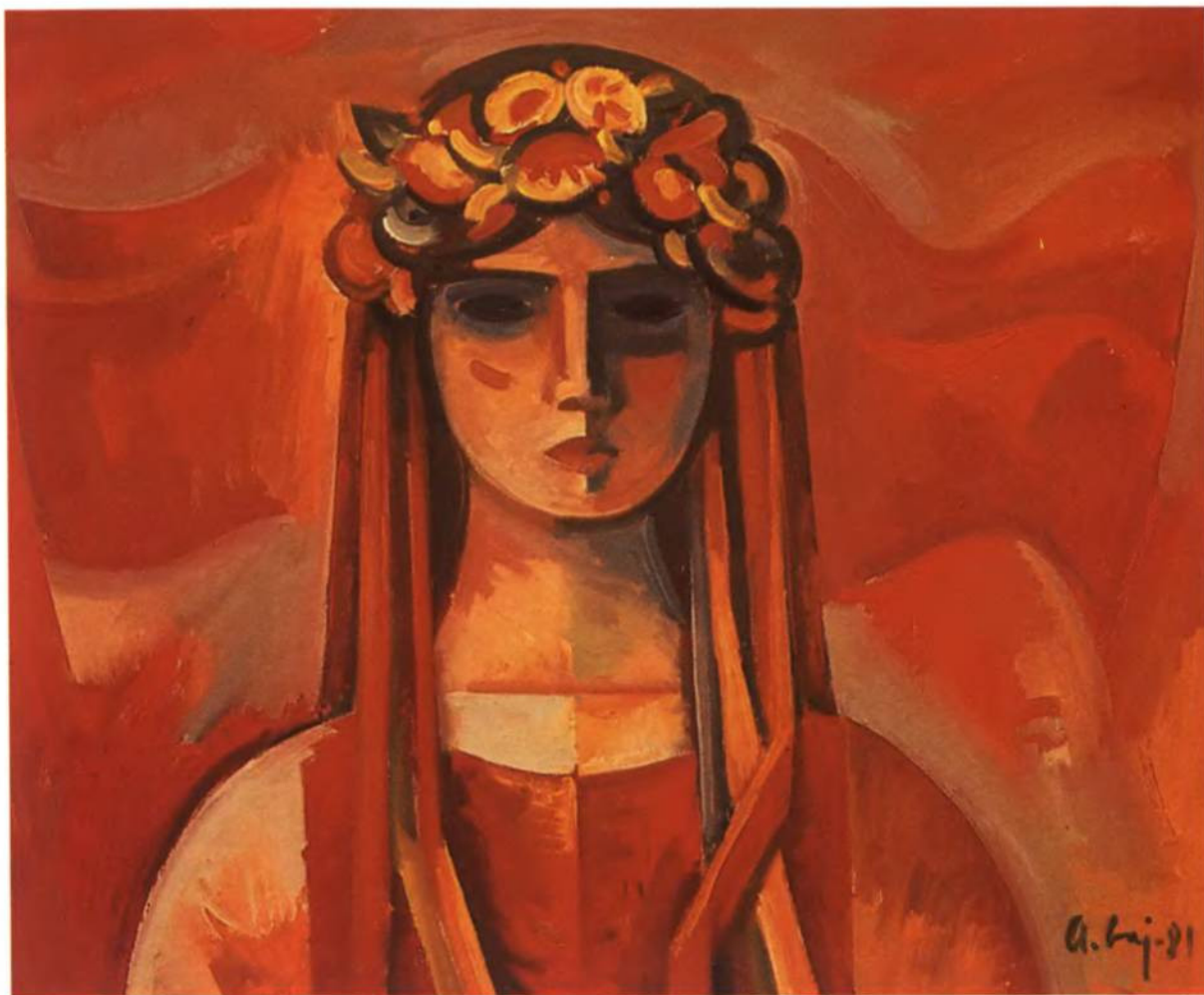
69. Юліус Мушка. Сутінки (Крайне Чорне). Олія, картон, 70 × 100 см. Підпис вправо внизу латиникою Й. Мушка — 81. Інв. № 24/85.

69. Július Muška: Súmrak (Krajné Čierne). Olej, kartón, 70 × 100 cm. Značené vľavo dole J. Muška — 81. Inv. č. 24/85.

70. Іван Шафранко. Прання. 1981. Олія, сололіт, 50,5 × 72 см. Без підпису. Інв. № 174/82.

70. Ivan Šafranko: Pranie. 1981. Olej, sololit, 50,5 × 72 cm. Neznačené. Inv. č. 174/82.

71. Андрій Гай. Дівчина з партицею. 1981. Олія, полотно, 50 × 60 см. Підпис вправо внизу латиницею А. Гай — 81. Інв. № 216/83.

71. Andrej Gaj: Dievča s partou. 1981. Olej, plátno, 50 × 60 cm. Značené vpravo dole A. Gaj — 81. Inv. č. 216/83.

72. Юрій Кресила. Осіння тишина. 1983. Олія, полотно, 50 × 70 см. Без підпису. Інв. № 362/85.

72. Juraj Kresila: Jesenná tichosť. 1983. Olej, plátno, 50 × 70 cm. Neznačené. Inv. č. 362/85.

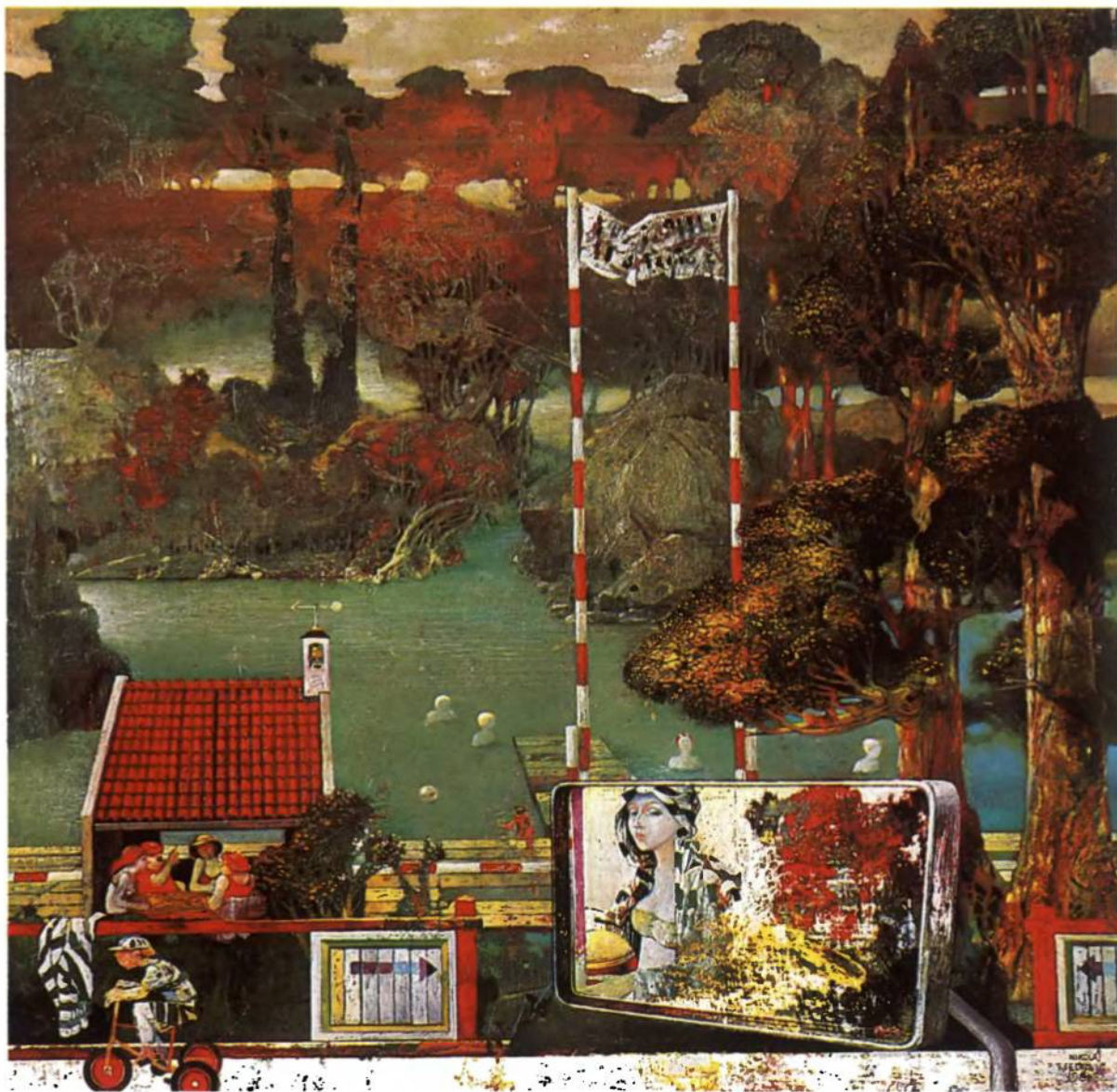

73. Микола Диць. Дівчина в народному костюмі. 1961. Олія, полотно, 120 × 78 см. Підпис вправо внизу латиницею Диць 1961. Інв. № 1715/63.

73. Mikuláš Dic: Dievča v kroji. 1961. Olej, plátno, 120 × 78 cm. Značené vpravo dole Dic 1961. Inv. č. 1715/63.

74. Николай Федькович. Жовте купання. 1981—1982. Олія, дерево, 93 × 96 см. Підпис вправо внизу латиницею Николай Федькович. 1981—1982. Инв. № 150/83.

74. Nikolaj Fed'kovič: Žlté kúpele. 1981—1982. Olej, drevo, 93 × 96 cm. Značené vpravo dole Nikolaj Fed'kovič 1981—1982. Inv. č. 150/83.

75. Михайло Чабала. Портрет студентки. 1984. Олія, полотно, 100 × 70 см. Підпис вправо внизу латиникою Чабала 84. Інв. № 9/85.

75. Michal Čabala: Portrét študentky. 1984. Olej, plátno, 100 × 70 cm. Značené vpravo dole Čabala 84. Inv. č. 9/85.

Українське середовище, його трудящий народ, природа, народна культура вже давно стали привабливими для багатьох наших та іноземних художників. Їх заслугою широка громадськість дізналася про край, який колись був майже забутий. Згадана тематика pojawiaється у творчості порівняно великого числа словацьких та чеських митців вже в міжвоєнний період. Це в першу чергу Мартин Бенка (1888—1974), Людвік Куба (1863—1953), Антонін Гудечек (1872—1941), Олдржіх Блажічек (1887—1953), Карел Вік (1883—1964), Ян Немецек (1892—1958). Пізніше можемо знайти твори з подібним спрямуванням у Мікулаша Йордана (1892—1977), Макса Курта (1869—1962), Йозефа Фабіні (1908—1985), Йозефа Бендіка (1903), Юліуса Немчіка (1909—1986), Андрія Добоша (1911), Франтішека Гібали (1912—1987), Юрія Даня (1920), Мікулаша Климчака (1921), Стефана Макари (1925), Стефана Бубана (1932), Петра Романяка (1932), Антона Сучки (1931), Франтішека Веселого (1938), Ладислава Зогуляка (1942), Душана Срватки (1946) та інших.

Фаховою підготовкою в чехословацьких вищих художніх школах пройшло багато майбутніх радянських митців, які після студій допомагали будувати нове, соціалістичне мистецтво. Вони й пізніше утримували активні дружні стосунки з художниками Чехословаччини формою виставок та взаємних творчих стажировок. За всіх треба згадати хоч би народного художника СРСР Василя Касіяна (1895—1976) та Івана Северу (1891—1971). Наведені слова відносяться також до основоположників закарпатської малярської школи та їх послідовників, які регулярно беруть участь

Ukrajinské prostredie, jeho pracujúci ľud, príroda a ľudová kultúra sa už dávno stali príťažlivou témou obrazov pre mnohých našich i zahraničných výtvarníkov. Ich zásluhou sa do povedomia širšej verejnosti dostal kedysi takmer zabudnutý kraj. Táto tematika sa objavuje u viacerých slovenských a českých umelcov už v medzivojnovom období. Sú to v prvom rade Martin Benka (1888—1971), Ludvík Kuba (1863—1956), Antonín Hudeček (1872—1941), Oldřich Blažíček (1887—1953), Karel Vík (1883—1964), Ján Němec (1892—1958). Neskôr môžeme nájsť obrazy s podobným zameraním u Mikuláša Jordana (1892—1977), Maxa Kurtha (1869—1962), Jozefa Fabiniho (1908—1985), Jozefa Bendíka (1903), Júliusa Nemčíka (1909—1986), Andreja Doboša (1911), Františka Gibalu (1912—1987), Juraja Daňu (1920), Mikuláša Klimčáka (1921), Štefana Makaru (1925), Štefana Bubána (1932), Petra Romaňáka (1932), Antona Sučku (1931), Františka Veselého (1938), Ladislava Zozuláka (1942), Dušana Srvátku (1946) a ďalších.

Odbornou prípravou v československých výtvarných školách prešlo veľa sovietskych výtvarníkov, ktorí po absolvovaní štúdií pomáhali budovať nové, socialistické umenie. Aj neskôr udržiavali aktívne družobné vzťahy s výtvarníkmi v Československu vo forme výstav a vzájomných tvorivých pobytov. Za všetkých spomenieme aspoň národného umelca ZSSR Vasyľa Kasijana (1895—1976) a Ivana Severu (1891—1971). Týka sa to aj zakladateľov zakarpatskej maliarskej školy a jej pokračovateľov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na podujatiach u nás, najmä na Medzinárodných plenéroch družby. V tejto časti expozície sú prezentované ukážky z tvorby Jozefa Bokšaja (1891—1975) Vojtecha Erdélyiho (1891—1955), Fedora Manajla

в різних міроприйняттях у нас, особливо на міжнародних пленерах дружби. В цій частині експозиції показані картини Йосипа Бокшая (1891—1975), Ададьберта Ерделі (1891—1955), Федора Манайла (1910—1978), Андрія Коцки 1911—1987) та Ернеста Контратовича (1912).

Після певного часу експонати будуть поступово мінятись, щоб таким чином могли бути виставлені всі кращі твори, які знаходяться у фонді Музею української культури.

(1910—1978), Andreja Kocku (1911—1987) a Ernesta Kontratoviča (1912).

Po istom čase sa exponáty budú postupne meniť, aby mohli byť vystavené všetky najlepšie diela, ktoré sú v zbierkach Múzea ukrajinskej kultúry.

IX.

76. Йосиф Бокшай. Ужок. 1936. Олія, полотно, 90 × 115 см. Підпис вліво внизу латиникою Бокшай. Ужок 1936. Інв. № 398/77.

76. Jozef Bokšaj: Užok. 1936. Olej, plátno, 90 × 115 cm. Značené vľavo dole Bokšaj. Užok 1936. Inv. č. 398/77.

77. Андрій Коцка. Студія жіночої голови. 1955—1965. Олія, полотно. 47,6 × 34,8 см. Підпис вправо внизу: Коцка. Інв. № 677/71.

77. Andrej Kocka: Štúdia ženskej hlavy. 1955—1965. Olej, plátno. 47,6 × 34,8 cm. Značené vpravo dole cyrilikou A. Kocka. Inv. č. 677/71.

78. Адальберт Ерделі. Осінній краєвид. 1925. Олія, картон, 40 × 30 см. Підпис вліво внизу латиникою Ерделі 1925. Інв. № 7⁸85.

78. Vojtech (Adalbert) Erdélyi: Jesenná krajina. 1925. Olej, kartón, 40 × 30 cm. Značené vľavo dole Erdélyi 1925. Inv. č. 7/85.

79. Федір Манайло. Інтер'єр гуцульської хати. Олія, картон, 47 × 62 см. Підпис вправо внизу Манайло. Інв. № 866/78.

79. Fedor Manajlo: Interiér huculského domu. Olej, kartón, 47 × 62 cm. Značené vpravo dole cyrilikou Manajlo. Inv. č. 866/78.

80. Антон Кашшай. Хатинки. 1965—1970. Олія, полотно, 50 × 80 см. Підпис вправо внизу латиникою Кашшай. Інв. № 298/85.

80. Anton Kaššaj: Domčeky. 1965—1970. Olej, plátno, 50 × 80 cm. Značené vpravo dole Kaššaj. Inv. č. 298/85.

81. Юрій Даньо. Вулиця в Тихому Потоці. Біля 1958. Олія, картон, 29 × 43 см. Підпис вліво внизу латиницею Даньо. Інв. № 231/74.

81. Juraj Daňo: Ulica v Tichom Potoku. Okolo roku 1958. Olej, kartón, 29 × 43 cm. Značené vľavo dole Daňo. Inv. č. 231/74.

82. Йозеф Бендік. Дорога на Дуклю. 1970. Олія, сололіт, 38 × 62 см. Підпис вліво внизу латиникою Й. Бендік. Інв. № 232/83.

82. Jozef Bendík: Cesta na Duklu. 1970. Olej, sololit, 38 × 62 cm. Značené vľavo dole J. Bendík. Inv. č. 232/83.

83. Франтішек Гібала. Поет Олександр Павлович. Бронза. Висота 47 см.
Інв. № 233/83.

83. František Gibala: Básnik Alexander Pavlovič. Bronz, výška 47 cm. Inv.
č. 233/83.

- ◀ 84. Макс Курт. Портрет жінки з Гавранця. 1950. Олія, полотно 80 × 50 см. Підпис вправо наверху латинською Макс Куртг 1950. Інв. № 56/82.

84. Max Kurth: Portrét ženy z Havranca. 1950. Olej, plátno. 80 × 50 cm. Značené vpravo hore Max Kurth 1950. Inv. č. 56/82.

85. Петро Фельдеші. Спадщина прадідів. 1981. Олія, картон, 49,8 × 63 см. Підпис вправо внизу: Фелдеші. Інв. № 303/85.

85. Peter Feldeši: Dedičstvo pradedov. 1981. Olej, kartón, 49,8 × 63 cm. Značené vpravo dole Feldeši. Inv. č. 303/85.

Література Literatúra

1. Алпатов, М. В.: *Древнерусская иконопись*. Москва 1978.
2. Bajcsuga, I.: *Ukrajinská otázka v ČSSR*. Košice 1967.
3. Beňko, J.: *Osídlenie severného Slovenska*. Košice 1985.
4. Білецький, П. О.: *Українське мистецтво другої половини XVII—XVIII століть*. Київ 1981.
5. Biskupski, R.: *Przemiany ikonograficzne i rola wzoru w malarstwie ikonowym XVII wieku*. Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. 1980, Nr 26, s. 50—63.
6. Biskupski, R.: *Malarstwo ikonowe od XV do pierwszej połowy XVIII wieku na Łemkowszczyźnie*. Polska Sztuka Ludowa, 1985, Nr 3—4, s. 153—176.
7. Ванат, І.: *Нариси новітньої історії українців Східної Словаччини*. Т. I. 1918—1938. Пряшів 1979; т. II. 1938—1948. Пряшів 1985.
8. Varsik, B.: *Osídlenie Košickej kotliny III (s osobitným zreteľom na celé východné Slovensko a horné Patisie)*. Bratislava 1977.
9. Гапак, С.: *Сила ангажованого мистецтва*. Пряшів 1983.
10. Гапак, С.: *Видатний маляр Йосиф Змій-Миклошій і малярство на Пряшівщині початком XIX століття*. „Дружно вперд“, 1951, № 4, с. 19—21.
11. Haraksim, L.: *K sociálnym dejinám Ukrajincov na Slovensku do roku 1867*. Bratislava 1961.
12. Gottliebová, E.: *Vojtech Borecký. Jubilejná výstava. Katalóg výstavy*. Košice 1980.
13. Groško, I.: *Andrej Gaj. Výber z tvorby 1970—1982. Katalóg výstavy*. Prešov 1982.
14. Hrebíčková, M.: *Michal Čabala. Výber z tvorby. Katalóg výstavy*. Prešov 1984.
15. Hrebíčková, M.: *Juraj Kresla. Jubilejná výstava. Katalóg výstavy*. Prešov 1983.
16. Hrebíčková, M.: *Štefan Harák. Jubilejná výstava. Katalóg výstavy*. Prešov 1981.
17. Драган, М.: *Українська декоративна різьба*. Київ 1970.
18. Дубай, М.: *Иконы наших дерев'яних церковцев*. „Народний календар“, 1970. Пряшів 1969, с. 53—56.
19. Dubay, M.: *Eva Kapišovská-Býssová. Z maliarskej tvorby. Katalóg výstavy*. Prešov 1961.
20. Жаборюк, А. А.: *Український живопис доби середньовіччя*. Київ — Одеса 1978.
21. Жолтовський, П. М.: *Український живопис XVII—XVIII ст.* Київ 1978.
22. Жолтовський, П. М.: *Художнє життя на Україні в XVI—XVIII ст.* Київ 1983.
23. Ilečková, S.: *Dezider Milly*. Bratislava 1987.
24. Ilečková, S.: *Dezider Milly. Výtvarný život*, 31, 1986, č. 10, s. 20—24.
25. Keleti, M.: *Ikony 16.—18. století na Slovensku. Katalóg výstavy*. Praha 1984.
26. Klosinska, J.: *Ikony aus Polen*. Recklinghausen 1966.
27. Klosinska, J.: *Ikony*. Kraków 1973.
28. Ковачовичова-Пушкар'ова, Б.—Пушкар, І.: *Дерев'яні церкви східного обряду на Словаччині*. „Науковий збірник МУК у Свиднику.“ № 5. Пряшів 1971.
29. Kriška, F.: *Orest Dubay. Katalóg výstavy*. Prešov 1970.
30. Лаката, В.: *Творчість Павла Марковича. Каталог виставки*. Свидник 1974.
31. Lakata, V.: *Ikony. Katalóg výstavy*. Martin 1971.
32. Лазарев, В. Н.: *Бизантийское и древнерусское искусство*. Москва 1978.
33. Лазарев, В. Н.: *Русская иконопись от истоков до начала XVI века*. Москва 1983.
34. Логвин, Г. — Міляєва, Л. — Свенцицька, В.: *Український середньовічний живопис*. Київ 1976.
35. Мавродинов, Н.: *Старобългарското искусство*. София 1959.
36. Markov, J.: *K životu a dielu Jozefa Miklošika*. Ars, Bratislava 1970, č. 1—2, s. 255—260.
37. Мацинський, І.: *65 років Ореста Дубая та сонячний світ його графічної творчості*. „Науковий збірник МУК у Свиднику“. № 12. Пряшів 1985, с. 347—409.
38. Myslivec, J.: *Východoslovenské ikony*. Umění, 1969, č. 5, s. 404—424.
39. Nikolessu, C.: *Icoane vechi romanesci*. Bucuresti 1976.
40. Novodomcova, J.: *Július Muška. Domovina moja. Katalóg výstavy*. Prešov 1984.
41. Овсійчук, В. А.: *Українське мистецтво XIV — першій половині XVII століття*. Київ 1985.

42. Овсійчук, В. А.: *Українське мистецтво другої половини XVI — першої половини XVII ст.* Київ 1985.
43. Onasch, K.: *Die Ikonenmalerei.* Leipzig 1968.
44. Островський, Г. С.: *Образотворче мистецтво Закарпаття.* Київ 1974.
45. Pastorák, M.: *Šafranko '86. Katalóg výstavy.* Prešov 1986.
46. Pietrusinski, J.: *Małopolskie bohomazy. Materiały i uwagi do epilogu malarstwa ikon między Dunajcem, Sanem i Dniestrem.* Polska Sztuka Ludowa, 1960, Nr 3, s. 131—154.
47. Свенціцкий, И.: *Галицько-руське церковне малярство XV—XVI см. (Матеріали й замітки).* ЗНТШ. 121. Львів 1914, с. 63—116.
48. Свенціцкий, И.: *Иконопис Галицької України XV—XVI віків.* Львів 1928.
49. Skrobucha, H.: *Ikonen aus der Tschechoslowakei.* Prag 1971.
50. Stránsky, V.: *Nikolaj Fedkovič.* Bratislava 1986.
51. Tkáč, Š.: *Ikony zo 16.—19. storočia na severovýchodnom Slovensku.* Bratislava 1980.
52. *Українське мистецтво в міжнародних зв'язках. Дожовтневий період.* Київ 1983.
53. Frický, A.: *Ikony z východného Slovenska.* Košice 1971.
54. Ševčíková, Z.: *Orest Dubay. Výtvarný život, 30, 1985, č. 1, s. 16—19.*

PERŠI VÍDGUKI VÍDVÍDUVÁČÍV
PRVÉ OHLASY NÁVŠTEVNÍKOV

S dobrými pocitmi sme dnes otvorili a verejnosti sprístupnili Galériu národného umelca Dezidera Millyho so želaním, aby svojím obsahom obohacovala kultúrne cítenie jeho východoslovenských rodákov i všetkých, ktorí patria do tohto krásneho kúta našej domoviny.

(18. 6. 1983)

Висловлюємо щире захоплення з цього приводу, що у містечку Свидник відкрито таку незвичайно цікаву галерею ім. Д. Миллого. Це гідний подиву і уваги крок у справі не лише збереження скарбів української культури, але і розвитку мистецтва національної меншості ЧССР. Бажаємо дальших успіхів.

(28. 6. 1983)

Ми, наукові працівники Закарпатського краєзнавчого музею, з великим інтересом оглянули експозицію Свидницької картинної галереї. Вражені оглянутим. Виносимо велику вдячність її науковим працівникам та дирекції Музею української культури. Бажаємо великих успіхів в їх роботі.

(11. 7. 1983)

Boli sme veľmi milo prekvapení veľkoleposťou a umelečnosťou tohto stánku kultúry ukrajinského etnika.

(17. 7. 1983)

Aj keď je Svidník malé a mladé mestočko, kultúra má aj v tomto kraji Slovenska svoje korene, čo dokazuje aj úroveň vystavených exponátov.

(19. 7. 1983)

Щаслива ідея одержала блискуче втілення! Мистецтвом народу глибоко захоплені члени делегації Обласного товариства радянсько-чехословацької дружби.

(21. 7. 1983)

Захоплені оглянутою експозицією картин Галереї імені Дезидерія Миллого. Дуже важливо збирати і пропагувати мистецтво свого народу. В ньому виражені душа і почуття його. Щиро вдячні працівникам українського музею за почесну працю. Бажаємо успіхів в збагаченні галереї новими картинами.

(28. 7. 1983)

Expozícia Galérie D. Millyho sa nám veľmi páčila. Boli sme milo prekvapení vysokou úrovňou interiérov a vysokou umeleckou úrovňou vystavených diel. Sme hrdí na našich krajanov, že dokázali vytvoriť taký krásny kultúrny stánok. Želáme pracovníkom Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku ďalšie výrazné úspechy pri popularizácii našej kultúry.

(7. 8. 1983)

Galéria D. Millyho je najkrajším stánkom kultúry v našom meste i okrese. Je tu veľa krásnych umeleckých pamiatok. Ďakujeme za milé privítanie a sprievod. Sme hrdí na našu minulosť a rovnako i na našu socialistickú prítomnosť, ktorá venuje veľkú pozornosť a starostlivosť kultúrnemu dedičstvu našich národov a národností.

(22. 9. 1983)

Радує нас, що наш замляк здобув таку пошану.

(6. 10. 1983)

З великим задоволенням відвідав галерею і бажаю її засновникам і охоронцям нових досягнень в їх благородній праці.

(20.10. 1983)

S velkým potěšením jsem se seznámil s nevelkou, ale reprezentativní ukázkou kulturního dědictví lidu dukelské oblasti. Přeji mnoho úspěchů v další záslužné práci.

(2. 11. 1983)

Створення галереї треба вважати великим успіхом свидницького музею. Видно на цих місцях ясно, що тутешні українці мають свою художню культуру, за яку ніяк не мусять соромитися і яка займає почесне місце в контексті цілої української культури.

(8. 11. 1983)

Вітаю Свидник із гарною картинною галереєю, якою може похвалитися мало міст, навіть більших. Бажаю успіхів і добрих відвідувачів. Спасибі працівникам Музею української культури.

(3. 2. 1984)

Najkrajší stánek akad. mal. D. Millyho ani sa nemohol ináč realizovat. Vďaka za nádherný zážitok. Želám, aby sa každý tak slávnostne cítil v tomto jedinečnom stánku.

(5. 2. 1984)

Překvapivě nádherné, úžasné, nejen obrazy, ale i celkové uspořádání, celkový dojem.
(18. 2. 1984)

Оглянувши картинну галерею українського музею, була в захопленні. Вже з перших залів галереї картини відкрили ще одну сторінку минулого і сучасного життя українського народу. Побажати хочеться працівникам музею успіхів в цій прекрасній, дуже потрібній та корисній справі.

(19. 4. 1984)

Želáme tejto záslužnej a prepotrebnej inštitúcii ďalší rozvoj, aby úspešne mohla plniť ciele, pre ktoré bola zriadená. Už terajší jej stav môže jej tvorcov naplňovať hrdosťou nad vytvoreným dielom. Veľa ďalších úspechov.

(16. 6. 1984)

Виставка прекрасно відбиває колоритні пейзажі і побут українського населення Східної Словаччини. Можна гордитися таким талановитим художником як Д. Миллий. Дякую керівництву і працівникам галереї, що вдало продумали експозицію, за те розуміння і любов, з якою нам розповіли про всі картини.

(16. 6. 1984)

Пришлось мне посетить много — много всяких разных галерей, но эта почему-то на меня произвела особое впечатление. Спасибо.

(12. 7. 1984)

Побувавши в галереї Д. Миллого, мене вразила велика повага братнього чехословацького народу до великої творчості нашого українського народу, в тому числі і художника Д. Миллого. Шануймо і бережимо велику спадщину і неоціненну цінність нашого народу.

(9. 8. 1984)

V tejto galérii som videl veľa pekných obrazov, bol to veľký zážitok. Jedna z najlepších galérií na Slovensku.

(10. 8. 1984)

В Дни советской культуры, дорогие друзья, желаем Вам больших успехов в Вашем благородном труде. Храните культуру, говорите людям о красоте человеческой жизни.

(30. 8. 1984)

Дорогие словацкие друзья!

Мы, участники фестиваля украинской песни и танца в г. Свиднике, представители Советского Закарпатья приветствуем с огромными достижениями трудящихся ЧССР, в том числе и Восточно-Словацкого края, с которым связывают нас узлы дружбы и братства. Огромное впечатление произвела на нас картинная галерея талантливого художника Д. Миллого.

От всей души, дорогие словацкие друзья, желаем Вам всем новых трудовых свершений во имя мира на земле, счастья, здоровья, благополучия. С глубоким уважением.

(22. 6. 1985)

Pekný umelecký zážitok a vnútorné uspokojenie z umenia môjho rodného kraja sú najväčšou vďakou, za ktorú srdečne ďakujem.

(26. 10. 1985)

Дорогі друзі, колектив народного ансамблю „Гуцульщина“ с. Ясіня Рахівського району Закарпатської області щиро вдячний за збереження і шанування творчості українського мистецтва, яке допоможе в культурному вихованні трудящих і гостей. А також вдячні вам за змістовну екскурсію по залах музею.

(1. 12. 1985)

Ďakujeme za pekný výklad a za možnosť vidieť málo známe, ale krásne umenie starých i nových ukrajinských maliarov.

(10. 4. 1986)

Спасибо за прекрасную экскурсию. Атмосфера сердечности и впечатления, которые мы здесь получили, будут сопровождать нас не только во время нашего пребывания в Словакии, но и в Москве, куда скоро возвращаемся.

(16. 10. 1986)

Резюме

Музей украинской культуры в Свиднике во время своего существования собрал и обработал около трех тысяч экспонатов в области изобразительного искусства. Часть из этих экспонатов используют как составную часть исторического и этнографического отделов постоянной экспозиции музея. Остальные художественные произведения не было возможно выставить из-за недостатка выставочных просторов, по этой причине были организованы только кратковременные выставки.

Указанное состояние коренным образом изменилось после образования постоянной художественно-исторической экспозиции музея — Галереи Дезидерия Миллого. Торжественное открытие галереи состоялось 18 июня 1983 года в рамках 29-го Торжества культуры украинских трудящихся Чехословакии.

Наименование галереи не было случайным. Дезидер Миллы, который происходит как раз из украинской этнической группы, принадлежит к самым выдающимся чехословацким художникам.

Выставочные просторы, состоящие из девяти помещений, позволили решить экспозицию искусства украинской этнической группы в ЧССР следующим образом:

1. Народное изобразительное искусство украинцев Чехословакии
2. Искусство 15 столетия до половины 18 столетия
3. Изобразительное творчество второй половины 18 и начала 19 столетия
4. Искусство украинцев в Чехословакии с 19 столетия до 1945 года
5. Творчество народного художника Дезидерия Миллого (до 1945 года)
6. Творчество народного художника Дезидерия Миллого (1946—1960 годы)
7. Творчество народного художника Дезидерия Миллого (1961—1971 годы)
8. Искусство украинцев Чехословакии после 1945 года
9. Из творчества художников Украинской ССР и произведения с украинской тематикой в творчестве художников других народов.

В первом помещении находится народное изобразительное искусство. Ценнейшим экспонатом является Страшный суд (Тополя, 17 столетие). Картины на дереве представляют иконы Архангел Михаил (Русская Быстра, 17 столетие), Пьета (Боглярка, 17 столетие) и др. Экспонаты скульптурных произведений народных художников 19 столетия и современных авторов исходят из многовековой традиции.

Следующие две помещения посвящены древнейшим памятникам изобразительного искусства украинцев Чехословакии — иконам.

В ранних иконах из 15 века, в большинстве произведений 16, 17 и 18 веков можно наблюдать сходство, в некоторых случаях даже идентичность композиции и цветного оформления памятников в нашей стране, из польской стороны Карпат и Западной Украины, что свидетельствует об их общем происхождении.

Изобразительными качествами здесь выделяются иконы 15 столетия Богоматер Годигитрия с апостолами (Бехеров), Страшный суд (Русская Быстра) и Христос Пантократор (Чабаловце).

К самым известным живописцам прошлого века в рамках Словакии, происходящим из украинской этнической группы, относятся Михаил Манкович, Йосиф Змий-Миклошик и Гнат Рошкович.

Повышенную активность в области украинской изобразительной культуры можно наблюдать в период между двумя мировыми войнами. Кроме живописцев, какими были Иван Кулец и Павел Громныцкий, находят свое применение и скульпторы — Мыхайло Брынский, автор первой скульптуры В. И. Ленина в Чехословакии и Олена Мандичова, известна своими памятниками народным просветителям О. Духновичу, А. Добрянскому и др.

Центральное место в экспозиции галереи имеют произведения народного художника Дезидерия Миллого, представителя Генерации 1909, одного из основоположников современного искусства в Словакии. Экспозиция находится в трех помещениях.

Тесно связан с родной деревней Кийовом, его людьми, он в своем творчестве постоянно туда возвращался. Большой заслугой Миллого является то, что еще в 20-ые годы обращает внимание художников на богатый источник фольклора и искусство украинской этнической группы в восточной Словакии и сам всю жизнь посвятил этой проблематике.

С всесторонним развитием культуры Чехословакии после освобождения в 1945 году соединена даже возможность развития изобразительного искусства украинцев Чехословакии. Широкую шкалу изобразительных произведений можно видеть в предпоследнем помещении. Здесь коротко показано творчество художников за последних сорок лет. Здесь находятся произведения народного художника Ореста Дубая, Войтеха Борецкого, Юлиуса Мушки, Степана Гапака, Евы Бисс, Павла Марковича, Ивана Шафранка, Миколы Дица, Андрея Гая, Юрия Кресилы, Михайла Чабалы и Николая Федьковича.

Украинская среда уже давно стала привлекательной темой картин для многих чешских, словацких и заграничных художников. Такими произведениями в последнем помещении представлены Олдржих Блажичек, Андрей Добош, Йосиф Бендик, Юрай Даньо и др.

Творчество художников Украинской ССР представляют полотна основателей закарпатской художественной школы и их продолжателей: Йосифа Бокшая, Адальберта Эрдели, Федора Манайла, Андрея Коцки и Эрнеста Контратовича.

После некоторого времени экспонаты будут постепенно менять, чтобы могли быть выставлены все лучшие произведения, которые находятся в коллекции Музея украинской культуры в Свиднике.

Список репродуцированных произведений

I.

1. Вид на входное помещение Галереи Дезидера Миллы Музея украинской культуры в Свиднике.
2. Ян Кулих: Портрет народного художника Дезидера Миллы. 1977. Бронза, высота 35 см. Без подписи. Инв. № 1347/77.
- 3., 4. Страшный суд (детали). Тополя, район Гуменне. 17 век. Темпера, полотно, 207 × 234 см. Без подписи. Инв. № 671/70.
5. Апостолы. Новая Седлица, район Гуменне. 18 век. Темпера, дерево, 56 × 81 см. Без подписи. Инв. № 1219/69.
6. Пророк. Гавай, район Свидник. 18 век. Дерево, полихромия, высота 30 см. Без подписи. Инв. № 1105/69.
7. Иосиф Цицанич: Мать с ребенком. 1977. Дерево, высота 98 см. Без подписи. Инв. № 867/78.
8. Пьета. Остурня, район Попрад. 19 век. Дерево, полихромия, высота 36 см. Без подписи. Инв. № 792/70.
9. Переносный алтарь. Каменка, район Старая Любовня. 19 век. Дерево, полихромия, высота 42 см. Без подписи. Инв. № 445/71.
10. Черпаки с мотивами животных. Остурня, район Попрад. Начало 20 века. Дерево, высота 23 см. Без подписи. Инв. № 348/72.
11. Черпак (деталь). Остурня, район Попрад. Начало 20 века. Дерево, высота 26 см. Без подписи. Инв. № 349/72.
12. Мануил Смеречанский: Подсвечник. 1965. Дерево, инкрустация, высота 42,6 см. Без подписи. Инв. № 564/66.

II., III.

13. Деревянная церковь богоматери. Мироля, район Свидник. 1770.
14. Вид на иконостас в деревянной церкви богоматери. Мироля, район Свидник.
15. Вид на экспозицию с иконами. 18 век.
16. Страшный суд (деталь). Русская Бистра, район Михаловце. 16 век. Темпера, дерево, 183 × 110 см. Без подписи. Инв. № 1141/60.

17. Христос Пантократор. Чабины, район Гуменне. 15 век. Темпера, дерево 115 × 92 см. Без подписи. Инв. № 448/78.
18. Богоматер Одигитрия с апостолами. Бехеров, район Бардеев. 15 век. Темпера, дерево, 119 × 57 см. Без подписи. Инв. № 470/71.
19. Царские врата (деталь). Крайне Чорне, район Свидник. 17 век. Темпера, дерево, 134 × 39,4 см. Без подписи. Инв. № 174/68.
20. Деисус. Рунина, район Гуменне. 18 век. Темпера, полотно, 120 × 430 см. Без подписи. Инв. № 670/70.
- 21., 22. Страшный суд. Красный Брод, район Гуменне. 17 век. Темпера, дерево, 217 × 133,5 см. Без подписи. Инв. № 393/61.
- 23., 24. Деисус. Владича, район Свидник. 18 век. Темпера, дерево, 134 × 91 см. Без подписи. Инв. № 797/70.
25. Святой Василий. Крайне Чорне, район Свидник. 18 век. Темпера, дерево, 47,8 × 28,2 см. Без подписи. Инв. № 1/69.
26. Благословящий Христос. Владича, район Свидник. 18 век. Темпера, дерево, 89 × 56 см. Без подписи. Инв. № 512/67.
27. Вознесение Христа. Владича, район Свидник. 18 век. Темпера, дерево, 37,5 × 23 см. Без подписи. Инв. № 518/67.
28. Распятие (деталь). Гавай, район Свидник. 18 век. Темпера, дерево, 177 × 71,5 см. Без подписи. Инв. № 508/67.

IV.

29. Йозеф Эмий-Миклошик: Портрет мужчины с книгой. Масло, полотно, 73 × 58,8 см. Без подписи. Собственность Галереи изобразительного искусства в Прешове. Инв. № 0/386.
30. Елена Мандич: Портрет О. Духновича. 1932. Патинированный гипс, высота 65 см. Подпис вправо внизу сбоку Е. Мандичь. Инв. № 623/70.
31. Иван Кулец: Лидицкая женщина. Масло, полотно, 115 × 90 см. Без подписи. Инв. № 18/87.
32. Иван Кулец: Утопленица. Масло, полотно, 109 × 89 см. Без подписи. Инв. № 19/87.
33. Иван Кулец: Голова слепого. Патинированный гипс, высота 24 см. Подпись сбоку вправо внизу латиницей И. К. Инв. № 20/87.
34. Иван Кулец: Голова девушки I. Патинированный гипс, высота 23 см. Подпись сбоку влево внизу И. К. Инв. № 21/87.

V.

Из творчества Дезидерия Миллого (до 1945 года)

35. Портрет Н. Ч. 1929—1930. Масло, полотно, 70 × 55,8 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 29—30. Инв. № 833/77.
36. Портрет бабушки. 1930. Масло, полотно, 93,3 × 56,8 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 30. Инв. № 847/77.
37. Обручение. 1942. Масло, полотно, 90 × 81 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 42. Инв. № 919/77.
38. Кривой яр. 1943. Масло, полотно, 45,2 × 65 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 43. Инв. № 857/77.
39. Автопортрет. 1943. Масло, полотно, 55 × 45 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 43. Инв. № 17/85.
40. Работа на поле. 1941. Масло, полотно, 54,8 × 96,8 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 41. Инв. № 861/77.
41. Влюбленные. 1942. Темпера, картон, 35,5 × 49,5 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 42. Инв. № 888/77.

VI.

Из творчества Дезидерия Миллого (1946—1960)

42. Дожинки. 1946. Масло, полотно, 80 × 91 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 46. Инв. № 915/77.
43. Увод заключенного. 1946. Масло, картон, 36,2 × 44,7 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 46. Инв. № 808/77.
44. Лежащий акт. 1947. Масло, полотно, 51,2 × 101,7 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 47. Инв. № 834/77.
45. Уходят (Токайик) (деталь). Около 1948 года. Масло, полотно, 80 × 130 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий. Инв. № 901/77.
46. Вид на часть экспозиции с произведениями Дезидерия Миллого.
47. Семейная идиллия. ± 1952—1954. Масло, картон, 35 × 53,9 см. Без подписи. Инв. № 936/77.
48. Автопортрет. 1956. Масло, полотно, 63,3 × 52,3 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 56. Инв. № 973/77.
49. Завершено. 1956. Масло, полотно, 31 × 70 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 56. Инв. № 867/77.

50. Липтов. 1957. Масло, полотно, 45,2 × 60,4 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 57. Инв. № 850/77.

51. Натюрморт с яблоками. 1958. Масло, картон, 33,5 × 49,6 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 58. Инв. № 794/77.

52. Букет. 1959. Масло, картон, 46 × 30 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 59. Инв. № 830/77.

53. Причитание. Токайик. 1959. Масло, полотно, 90 × 78,8 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 59. Инв. № 912/77.

VII.

Из творчества Дезидерия Миллого (1961—1971)

54. Красный пейзаж. 1964. Масло, картон, 37 × 51,5 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 64. Инв. № 818/77.

55. Равнина. 1965. Масло, картон, 32 × 65 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 65. Инв. № 209/83.

56. Вечер под скалами. 1967. Масло, полотно, 60,4 × 86 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 67. Инв. № 913/77.

57. Пейзаж со скалами. ± 1966—1969. Масло, полотно, 45 × 65 см. Без подписи. Инв. № 926/77.

58. Пейзаж у Кривого Яра. 1968. Масло, картон, 46,4 × 64,9 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 68. Инв. № 895/77.

59. Заснеженный пейзаж II. 1968. Масло, полотно, 54 × 70,3 см. Подпись вправо внизу Д. Миллий — 68. Инв. № 870/77.

60. Киевское поле. 1968. Масло, соломит, 40 × 46 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 68. Инв. № 208/83.

61. Пустопольский склон. 1968. Масло, картон, 40 × 46 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 68. Инв. № 18/85.

62. Поля. 1968. Масло, картон, 23,4 × 102 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 68. Инв. № 770/77.

63. Вечерняя баллада II. 1969. Масло, картон, 20,5 × 101,8 см. Подпись влево внизу Д. Миллий — 69. Инв. № 766/77.

VIII.

64. Орест Дубай: Граве. Из цикла „Песня жизни“. 1958. Игелогравюра, 60,3 × 30,4 см. Без подписи. Инв. № 186/85.

65. Орест Дубай: Дукля. Из цикла „Красное знамя“. 1977. Игелогравюра, 34,5 × 34,5 см. Без подписи. Инв. № 187/85.
66. Степан Гапак: В Цигелке. 1959. Масло, полотно, 50 × 70 см. Подпись влево внизу Ст. Гапак — 59. Инв. № 520/72.
67. Ева Бисс: Над Шаришским Штявником. 1984. Масло, картон, 30 × 40 см. Подпись влево внизу. Бисс 84. Инв. № 13/85.
68. Адальберт Борецкий: Конюхи. 1950—1955. Масло, полотно, 49 × 64 см. Подпись вправо внизу латиницей Борецкы. Инв. № 159/79.
69. Юлиус Мушка: Сумерки (Крайне Чорне). Масло, картон, 70 × 100 см. Подпись влево внизу латиницей И. Мушка — 81. Инв. № 24/85.
70. Иван Шафранко: Стирка. 1981. Масло, соломит, 50,5 × 72 см. Без подписи. Инв. № 174/82.
71. Андрей Гай: Девушка с головным убором невесты. 1981. Масло, полотно, 50 × 60 см. Подпись вправо внизу латиницей А. Гай — 81. Инв. № 216/83.
72. Юрай Кресила: Осенняя тишина. 1983. Масло, полотно, 50 × 70 см. Без подписи. Инв. № 362/85.
73. Микулаш Диц: Девушка в народном костюме. 1961. Масло, полотно, 120 × 78 см. Подпись вправо внизу латиницей Диц 1961. Инв. № 1715/63.
74. Николай Федькович: Желтый курорт. 1981—1982. Масло, дерево, 93 × 96 см. Подпись вправо внизу латиницей Николай Федькович 1981—1982. Инв. № 150/83.
75. Михал Чабала: Портрет студентки. 1984. Масло, полотно, 100 × 70 см. Подпись вправо внизу латиницей Чабала 84. Инв. № 9/85.

IX.

76. Йосиф Бокшай: Ужок. 1936. Масло, полотно, 90 × 115 см. Подпись влево внизу Бокшай. Ужок 1936. Инв. № 398/77.
77. Андрей Коцка: Этюд головы женщины. 1955—1965. Масло, полотно, 47,6 × 34,8 см. Подпись вправо внизу А. Коцка. Инв. № 677/71.
78. Адальберт Эрдели: Осенний край. 1925. Масло, картон, 40 × 30 см. Подпись влево внизу латиницей Эрдели 1925. Инв. № 7/85.
79. Федор Манайло: Интерьер гуцульского дома. Масло, картон, 47 × 62 см. Подпись вправо внизу Манайло. Инв. № 866/78.
80. Антон Кашшай: Домики. 1965—1970. Масло, полотно, 50 × 80 см. Подпись вправо внизу латиницей Кашшай. Инв. № 298/85.
81. Юрай Даньо: Улица в Тихом Потоке. Около 1958 года. Масло, картон, 29 × 43 см. Подпись влево внизу латиницей Даньо. Инв. № 231/74.
82. Иозеф Бендик: Дорога на Дуклю. 1970. Масло, соломит, 38 × 62 см. Подпись влево внизу латиницей Й. Бендик. Инв. № 232/83.
83. Франтишек Гибала: Поэт Александр Павлович. Бронза, высота 47 см. Инв. № 233/83.
84. Макс Курт: Портрет женщины из Гавранца. 1950. Масло, полотно, 80 × 50 см. Подпись вправо наверху латиницей Макс Курт 1950. Инв. № 56/82.
85. Петро Фельдеши: Наследство предков. 1981. Масло, картон, 49,8 × 63 см. Подпись вправо внизу Фельдеши. Инв. № 303/85.

Summary

The museum of Ukrainian culture in Svidník has collected and compiled during its existence about three thousand works of constructive arts. Part of them is being used as a part of a stable historical and ethnographical exposition of the museum. Other works of art could not have been exhibited for lack of exhibition space. That's why only short-time exhibitions were held.

This situation has changed essentially through opening a stable artistic and historical exposition of the museum — the Gallery of Dezider Milly. The festival opening ceremony took place during the 29th Festivities of the Ukrainian working people of Czechoslovakia on June 18th, 1983.

The name of the gallery has not been chosen accidentally. Dezider Milly, coming himself from the Ukrainian ethnographical group of population, belongs to the most significant Czechoslovak artists.

The exhibition rooms consist of nine rooms and contain these expositions:

1. National constructive arts of the Ukrainians of Czechoslovakia
2. Arts from 15th up to 1st half of 18th century
3. Constructive arts of 2nd half of 18th ct. and of the beginning of 19th ct.
4. Arts of the Ukrainians in Czechoslovakia since 19th ct. up to 1945
5. Creative activity of national artist Dezider Milly (up to 1945)
6. Creation of national artist Dezider Milly (1946—1960)
7. Creation of national artist Dezider Milly (1961—1971)
8. Art of the Ukrainians in Czechoslovakia after 1945
9. Creation of artists of the Ukrainian Soviet Socialist Republic and works with Ukrainian topics in creation of other nations

In the first room the national or people's constructive art is exhibited. The most valuable piece there is the Last Judgement (Topoľa, 17th ct.). Wood-painting is represented by icons Archangel Michael (Ruská Bystrá, 17th ct.), Piety (Bogliarka, 17th ct.) and others. Expositions of sculptures of folk artists of 19th ct. as well as of contemporary artists prove continuity with ancient tradition.

The following two rooms show the oldest memories of the constructive art of the Ukrainians in Czechoslovakia — icons.

On early icons from 15th and the most of 16th, 17th and 18th ct. we can see similarity, sometimes identity in composition and colours, with icons in Poland and Western Ukraine. It is the proof of their common origin.

Of special artistic value are the icons of 15th ct. Holy Mary, God's mother, Hodigitria with apostels (Becherov), the Last Judgement (Ruská Bystrá) and Christ Pantocrator (Čabalovce).

To the most significant painters of the last century, coming from the Ukrainian ethnographical group, belong Michal Mankovič, Josyf Zmij-Miklošik and Hnat Roškovič.

Very strong activity in the Ukrainian artistic culture can be noted in the period between the two world wars. Besides painters like Ivan Kulec and Pavlo Hromnyckyj, also sculptors start to be very creative, e. g. Mychajlo Brynskyj, autor of the first sculpture-portrait of V. I. Lenin in Czechoslovakia, and Olena Mandič, known through her memorials of national revivalists O. Duchnovič, A. Dobrjanský and others.

The works of national artist Dezider Milly, member of the group Generation 1909, one of the founders of modern Slovak constructive arts, form the centre of the exposition. They are placed in three rooms.

His works show his close connection with his native village Kyjov and its people. He always returned there in his pictures. It was Milly who has drawn the attention of artists already in the twenties to the rich folklore and art of the Ukrainian ethnographical group in Eastern Slovakia.

General development of culture in Czechoslovakia after 1945 enabled the Ukrainian culture in our country to develop. In the last but one room the creative activity of artists in the last forty years can be seen. There are works of national artist Orest Dubay, Vojtech Borecký, Július Muška, Stepan Hapák, Eva Biss, Pavlo Markovič, Ivan Šafranko, Mikola Dic, Andrej Gaj, Jurij Kresila, Michajlo Čabala and Nikolaj Feďkovič.

Ukrainian setting has become an attractive topic for many Czech, Slovak and foreign artists. Their works can be seen in the last room of the gallery. There are works by Oldřich Blažíček, Andrej Doboš, Jozef Bendík, Juraj Daňo and others.

The creation of artists of the Ukrainian SSR is shown on the paintings of founders of the Ukrainian painters' school and their followers: Josyf Bokšaj, VAdalbert Erdélyi, Fedor Manajlo, Andrij Kocka and Ernest Kontratovič.

After some time the works in the exposition will be exchanged for others, so that all the best works of the collection of the Museum of Ukrainian culture in Svidník can be exhibited and shown to the public.

The reproduced works are ordered and numbered according to individual topics of the exposition.

List of reproduced works

I.

1. Look at the entry hall of the Gallery of Dezider Milly of the Museum of Ukrainian culture in Svidník.
2. Ján Kulich: Portrait of national artist Dezider Milly. 1977. Bronze, tallness 35 cm. Not signed. Inv. No. 1347/77.
- 3., 4. The Last Judgement (details). Topoľa, district Humenné. 17th century. Tempera, linen, 207 × 234 cm. Not signed. Inv. No. 671/70.
5. Apostels. Nová Sedlica, district Humenné. 18th ct. Tempera, wood, 56 × 81 cm. Not signed. Inv. No. 1219/69.
6. Prophet. Havaj, district Svidník. 18th ct. Wood, polychrome, tallness 30 cm. Not signed. Inv. No. 1105/69.
7. Jozef Cicanič: Mother with child. 1977. Wood, tallness 98 cm. Not signed. Inv. No. 867/78.
8. Piety. Osturňa, district Poprad. 19th ct. Wood, polychrome, tallness 36 cm. Not signed. Inv. No. 792/70.
9. Small portable altar. Kamienka, district Stará Ľubovňa. 19th ct. Wood, polychrome, tallness 42 cm. Not signed. Inv. No. 445/71.
10. Jugs with animal motives. Osturňa, district Poprad. Beginning of 20th ct. Wood, tallness 23 cm. Not signed. Inv. No. 348/72.
11. Jug (detail). Osturňa, district Poprad. Beginning of 20th ct. Wood, tallness 26 cm. Not signed. Inv. No. 349/72.
12. Manuil Smerečanský: Candle-stick. 1965. Wood, incrust, tallness 42,6 cm. Not signed. Inv. No. 564/66.

II., III.

13. Wooden church of holy Mary, God's mother. Miroľa, district Svidník. 1770.
14. Look at iconostasis in the wooden church of holy Mary, God's mother. Miroľa, district Svidník.
15. Look at the Icons-exposition. 18th ct.
16. The Last Judgement (detail). Ruská Bystrá, district Michalovce. 16th ct. Tempera, wood, 183 × 110 cm. Not signed. Inv. No. 1141/60.

17. Christ Pantocrator. Čabiny, district Humenné. 16th ct. Tempera, wood, 115 × 92 cm. Not signed. Inv. No. 448/78.
18. Holy Mary, God's mother, Hodigitria with apostels. Becherov, district Bardejov. 16th ct. Tempera, wood, 119 × 57 cm. Not signed. Inv. No. 470/71.
19. Czar's door (detail). Krajné Čierno, district Svidník. 17th ct. Tempera, wood, 134 × 39,4 cm. Not signed. Inv. No. 174/68.
20. Deesis. Runina, district Humenné. 18th ct. Tempera, linen, 120 × 430 cm.
- 21., 22. The Last Judgement. East Slovakia, 17th ct. Tempera, wood, 217 × 133,5 cm. Not signed. Inv. No. 393/61.
- 23., 24. Deesis. Vladiča, district Svidník. 18th ct. Tempera, wood, 134 × 91 cm. Not signed. Inv. No. 797/70.
25. St. Vasil. Krajné Čierno, district Svidník. 18th ct. Tempera, wood, 47,8 × 28,2 cm. Not signed. Inv. No. 1/69.
26. Blessing Christ. Vladiča, district Svidník. 18th ct. Tempera, wood, 110 × 81 cm. Not signed. Inv. No. 1218/69.
27. Christ's ascension. Vladiča, district Svidník. 18th ct. Tempera, wood, 37,5 × 23 cm. Not signed. Inv. No. 518/67.
28. Crucifixion (detail). Havaj, district Svidník. 18th ct. Tempera, wood, 177 × 71,5 cm. Not signed. Inv. No. 508/67.

IV.

29. Josyf Zmij-Miklošik: Portrait of a man with book. Oil, linen, 73 × 58,8 cm. Not signed. Property of the Gallery of Constructive Arts in Prešov. Inv. No. 0/386.
30. Olena Mandič: Portrait of O. Duchnovič. 1932. Patina plaster, tallness 65 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet E. Mandič. Inv. No. 623/70.
31. Ivan Kulec: A woman from Lidice. Oil, linen, 115 × 90 cm. Not signed. Inv. No. 18/87.
32. Ivan Kulec: The drowned woman. Oil, linen, 109 × 89 cm. Not signed. Inv. No. 19/87.
33. Ivan Kulec: Head of a blind man. Patina plaster, tallness 24 cm. Signed down right IK. Inv. No. 20/87.

34. Ivan Kulec: Head of a girl I. Patina plaster, tallness 23 cm. Signed down left IK. Inv. No. 21/87.

V.

Creative activity of Dezider Milly (up to 1945)

35. Portrait of N. Č. 1929—1930. Oil, linen, 70 × 55,8 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj 29—30. Inv. No. 833/77.

36. Portrait of grandma. 1930. Oil, linen, 93,3 × 56,8 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 30. Inv. No. 847/77.

37. Engagement ceremony. 1942. Oil, linen, 90,3 × 81 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 42. Inv. No. 919/77.

38. Crooked brook. 1943. Oil, linen, 45,2 × 65 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 43. Inv. No. 857/77.

39. Autoportrait. 1943. Oil, linen, 55 × 45 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 43. Inv. No. 17/85.

40. Work in the field. 1941. Oil, linen, 54,8 × 96,8 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 41. Inv. No. 861/77.

41. Lovers. 1942. Tempera, cartoon, 35,5 × 49,5 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 42. Inv. No. 888/77.

VI.

Creation of Dezider Milly (1946—1960)

42. Harvest home. 1946. Oil, linen, 80 × 91 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 46. Inv. No. 915/77.

43. Escorting a prisoner. 1946. Oil, cartoon, 36,2 × 44,7 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 46. Inv. No. 808/77.

44. Lying nude. 1947. Oil, linen, 51,2 × 101,7 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 47. Inv. No. 834/77.

45. Departure (Tokajik) (detail). About 1948. Oil, linen, 80 × 130 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj. Inv. No. 901/77.

46. Look at a part of exposition with the works of D. Milly.

47. Family idyll. ± 1952—1954. Oil, paper-board, 35 × 53,9 cm. Not signed. Inv. No. 936/77.

48. Autoportrait. 1956. Oil, linen, 63,3 × 52,3 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 56. Inv. No. 973/77.

49. Ended. 1956. Oil, linen, 31 × 70 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 56. Inv. No. 867/77.

50. The Liptov region. 1957. Oil, linen, 45,2 × 60,4 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 57. Inv. No. 850/77.

51. Still life with apples. 1958. Oil, cartoon, 33,5 × 49,6 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 58. Inv. No. 794/77.

52. Bunch of flowers. 1959. Oil, paper-board, 46 × 30 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 59. Inv. No. 830/77.

53. Moaning. Tokajik. 1959. Oil, linen, 90 × 78,8 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 59. Inv. No. 912/77.

VII.

Creation of Dezider Milly (1961—1971)

54. Red landscape. 1964. Oil, paper-board, 37 × 51,5 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 64. Inv. No. 818/77.

55. Plain. 1965. Oil, paper-board, 32 × 65 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 65. Inv. No. 209/83.

56. Evening under rocks. 1967. Oil, linen, 60,4 × 86 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 67. Inv. No. 913/77.

57. Landscape with rocks. ± 1966—1969. Oil, linen, 45 × 65 cm. Inv. No. 926/77.

58. Landscape near crooked brook. 1968. Oil, paper-board, 46,4 × 64,9 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj 68. Inv. No. 895/77.

59. Landscape covered with snow II. 1968. Oil, linen, 54 × 70,3 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet D. Millyj — 68. Inv. No. 870/77.

60. A field of Kyjov. 1968. Oil, sololit, 40 × 46 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 68. Inv. No. 208/83.

61. A hillside of Pustopole. 1968. Oil paper-board, 40 × 46 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 68. Inv. No. 18/85.

62. Fields. 1968. Oil, paper-board, 23,4 × 102 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 68. Inv. No. 770/77.

63. An evening ballad II. 1969. Oil, paper-board, 20,5 × 101,8 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet D. Millyj — 69. Inv. No. 766/77.

VIII.

64. Orest Dubay: Grave. From the cycle “A song of life”. 1958. Igelo-engraving, 60,3 × 30,4 cm. Not signed. Inv. No. 186/85.

65. Orest Dubay: Dukla. From the cycle “The red banner”. 1977. Igelo-engraving, 34,5 × 34,5 cm. Not signed. Inv. No. 187/85.

66. Stepan Hapák: In Cigelka. 1959. Oil, linen, 50 × 70 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet St. Hapak — 59. Inv. No. 520/72.
67. Eva Biss: Above Šarišský Štiavnik. 1984. Oil, cartoon, 30 × 40 cm. Signed down left in Cyrillic alphabet Je. Biss 84. Inv. No. 13/85.
68. Adalbert Borecký: Horsemen. 1950—1955. Oil, linen, 49 × 64 cm. Signed down right Borecký. Inv. No. 159/79.
69. Július Muška: Nigtfall (Krajné Čierno). Oil, cartoon, 70 × 100 cm. Signed down left 81 J. Muška. Inv. No. 24/85.
70. Ivan Šafranko: Washing. 1981. Oil, sololit, 50,5 × 72 cm. Not signed. Inv. No. 174/82.
71. Andrij Gaj: Girl with a garb-tiara. 1981 Oil, linen, 50 × 60 cm. Signed down right. A. Gaj — 81. Inv. No. 216/83.
72. Jurij Kresila: Autumn silence. 1983. Oil, linen, 50 × 70 cm. Not signed. Inv. No. 362/85.
73. Mikola Dic: Girl in garb. 1961. Oil, linen, 120 × 78 cm. Signed down right Dic 1961. Inv. No. 1715/63.
74. Nikolaj Fedkovič: Yellow spa. 1981—1982. Oil, wood, 93 × 96 cm. Signed down right Nikolaj Fedkovič 1981—1982. Inv. No. 150/83.
75. Mychajlo Čabala: Portrait of a girl-student. 1984. Oil, linen, 100 × 70 cm. Signed down right Čabala 84. Inv. No. 9/85.

IX.

76. Josyf Bokšaj: Užok. 1936. Oil, linen, 90 × 115 cm. Signed down left Bokšaj. Užok 1936. Inv. No. 398/77.

77. Andrij Kocka: Study of female head. 1955—1965. Oil, linen, 47,6 × 34,8 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet A. Kocka. Inv. No. 677/71.
78. Adalbert Erdélyi: Autumn landscape. 1925. Oil, cartoon, 40 × 30 cm. Signed down left Erdélyi 1925. Inv. No. 7/85.
79. Fedor Manajlo: Interior of a Hucul house. Oil, cartoon, 47 × 62 cm. Signed down right in Cyrillic alphabet Manajlo. Inv. No. 866/78.
80. Anton Kaššaj: Small houses. 1965—1970. Oil, linen, 50 × 80 cm. Signed down right Kaššaj. Inv. No. 298/85.
81. Juraj Daňo: A street in Tichý Potok. About 1958. Oil, cartoon, 29 × 43 cm. Signed down left Daňo. Inv. No. 231/74.
82. Jozef Bendík: Way to Dukla. 1970. Oil, sololit, 38 × 62 cm. Signed down left J. Bendík. Inv. No. 232/83.
83. František Gibala: Poet Alexander Pavlovič. Bronze, tallness 47 cm. Inv. No. No. 233/83.
84. Max Kurth: Portrait of a woman from Havranec. 1950. Oil, linen, 80 × 50 cm. Signed above right Max Kurth 1950. Inv. No. 56/82.
85. Peter Feldeši: Heritage of ancestors. 1981. Oil, cartoon, 49,8 × 63 cm. Signed down right Feldeši. Inv. No. 303/85.

ГАЛЕРЕЯ ВІДКРИТА:

вівторок—п'ятниця	8.30—11.30 12.30—16.30
субота—неділя:	9.00—14.00

GALÉRIA JE OTVORENÁ:

utorok—piatok:	8.30—11.30 hod. 12.30—16.30 hod.
sobota—nedeľa:	9.00—14.00 hod.

Адреса Музею української культури: 089 01 Свидник, вул. Леніна 258

Телефон: 21 569, 21 365

Галерея — вул. Партизанська, № тел. 21 684

Adresa Múzea ukrajinskej kultúry: 089 01 Svidník, Leninova 258

Telefón: 21 569, 21 365

Galéria — ul. Partizánska, č. tel. 21 684

ГАЛЕРЕЯ ІМ. ДЕЗИДЕРІЯ МИЛЛОГО
МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
У СВИДНИКУ

ПУТІВНИК ПО ЕКСПОЗИЦІЇ

Упорядкував д-р Мирослав Сополіга, к. н.
Автор передмови: Д-р Мирослав Сополіга, к. н.
Автор тексту: Владислав Грешлик
Фотографії: Светоплук Пісецький та архів Музею української культури

Видало Східнославацьке видавництво, н. п. в Кошицях для потреб Музею української культури у Свиднику в 1989 році.
Відповідальний редактор: Данієла Слезаківа.
Художньо-технічний редактор: Татяна Тарганичова
Тираж 4 000 примітників. Стор 128. А А 10,59 (в цьому 6,10 АА фотографії).
ВА 10,80. Видрукували Східнославацькі друкарні, з. п. в Кошицях

GALÉRIA DEZIDERA MILLYHO
MÚZEA UKRAJINSKEJ KULTÚRY
VO SVIDNÍKU

SPRIEVODCA PO EXPOZÍCIÍ

Zostavil PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc.
Autor predhovoru: PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc.
Autor textu: Vladislav Grešík
Fotografie: Svätopluk Písecký a archív Múzea ukrajinskej kultúry

Vydalo Východoslovenské vydavateľstvo, n. p., Košice pre Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku roku 1989.
Zodpovedná redaktorka: Daniela Slezáková
Výtvarná a technická redaktorka: Tatiana Tarhaničová
Náklad 4 000 výtlačkov. Strán 128. AH 10,59 (z toho fotografie 6,10) VH 10,80.
Vytlačili Východoslovenské tlačiarne, z. p., Košice

